

§ 1 Svar på interpellation 2015/16:509 om konkurrensförutsättningarna för svenska bönder

*Svar på
interpellationer*

Anf. 1 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S):

Herr talman! Jonas Jacobsson Gjörtlér har frågat mig på vilket sätt jag är beredd att verka för en ordning där inte svenska bönder drabbas av orimliga merkostnader genom särkrav i svensk lagstiftning eller beslut från svenska myndigheter samt på vilket sätt jag är beredd att säkerställa att inte svenska bönder, genom att svenska myndigheter gör andra tolkningar av EU-regler än vad motsvarande myndigheter i våra grannländer gör, drabbas av omfattande konkurrensnackdelar.

EU-samarbetet innebär möjligheter och utmaningar för svenska bönder. Svenska företag har tillgång till en större marknad samtidigt som de utsätts för ökad konkurrens. När det gäller regelverk sker en gradvis harmonisering inom EU. På de områden där EU har möjlighet att besluta om minimilagstiftning värnar regeringen medlemsstaternas rätt att besluta om högre nationella krav där så anses befogat, exempelvis gällande arbetsrätt, arbetsmiljö samt miljö- och djurskydd. Samtidigt är det viktigt för regeringen att eventuella särkrav är noggrant motiverade.

Regelverk ska vara smart utformade så att målet med regelverken nås till lägsta möjliga kostnad.

När det gäller KemI:s prövning av ärenden är syftet med prövningen att säkerställa en hög skyddsnivå för djurs och människors hälsa och för miljön samt att förbättra den inre marknadens funktionssätt och samtidigt förbättra jordbruksproduktionen. Prövningen baseras på försiktighetsprincipen.

Kommissionen skulle senast den 14 december 2014 ha lagt fram en rapport om bland annat effekterna av förordningen 1107/2009 på jordbrukets diversifiering och konkurrenskraft samt på människors hälsa och på miljön. Översynen är försenad. Mot bakgrund av översynen anordnade Miljö- och energidepartementet tillsammans med Näringsdepartementet hösten 2015 ett diskussionsmöte för svenska aktörer. Effekter på konkurrenskraften blir en viktig del av översynen som ger möjlighet att belysa den typ av frågor som Jonas Jacobsson Gjörtlér tar upp i sin fråga.

Regeringen anser att arbetet med förenkling av nationella regler ska fortsätta, och under perioden 2015–2018 inriktas arbetet mot områdena Bättre service och Mer ändamålsenliga regler och följs upp mot fyra mål.

Målen för området Bättre service är att det ska bli enklare att lämna uppgifter samt att servicen ska förbättras och handläggningstiderna kortas. För området Mer ändamålsenliga regler är målen att regler ska främja företagens tillväxt samt att kostnader till följd av regler ska minska.

Inför all regelgivning, vilket även inkluderar myndigheternas föreskrifter, ska en konsekvensutredning genomföras som bland annat innebär att kostnaderna för företagen värderas och olika alternativ till regelutformning undersöks. Regeringen avser att intensifiera arbetet med att höja konsekvensutredningarnas kvalitet genom ett utökat stöd och genom utbildning till regelgivarna. En väl utförd konsekvensutredning leder i förlängningen till mer ändamålsenliga regler och i sin tur till ökad konkurrenskraft och tillväxt.

Arbetet med förenkling av regelverk visar att det delvis är en myt att man behöver sänka nivån på målen för det man önskar reglera. Det finns i själva verket stora möjligheter att förenkla för företagen och samtidigt behålla högt ställda mål. Det handlar om att göra reglerna smartare för att uppnå önskade mål. Det är också viktigt att våga modernisera regelverk utifrån hur företagens verksamhet utvecklas baserat på ny kunskap och ny teknik.

Anf. 2 JONAS JACOBSSON GJÖRTLER (M):

Herr talman! I dag tvingas många bönder – det gäller särskilt tydligt mjölkbönderna – lägga ned verksamhet som man har drivit under lång tid på grund av den tuffa ekonomiska situation som råder. Vi ser samtidigt hur livsmedelsproduktion flyttas eller läggs ned – det senaste exemplet är Finland – till följd av att möjligheterna att bedriva verksamheten här bedöms vara sämre än på andra håll, trots våra i grunden ganska goda naturliga förutsättningar.

Så här borde det naturligtvis inte vara. Men under lång tid har politiken snarare varit ett problem än en del av lösningen. Det är i ganska stor utsträckning politiska beslut som har tillåtit skapa eller förvärra de här problemen genom svenska särregler, höga skatter och en omfattande administrativ börda. Sammantaget innebär det betydande merkostnader för svenska bönder och för livsmedelsföretag.

Det är nu dags att vända den utvecklingen. Vi måste verka för att villkoren blir mer jämbördiga med resten av Europa. Det krävs regelförenklingar, minskad byråkrati, förbättrad samordning mellan olika myndigheter och minskade administrativa kostnader.

En del av detta är långsiktiga förslag. Några sådana exempel nämns också av landsbygdsministern i svaret, och jag vill gärna säga att jag tycker att det är bra. Men det finns mycket mer att göra.

Alliansregeringen tillsatte en konkurrenskraftsutredning som lämnade sitt slutbetänkande för över ett år sedan. Där finns en hel palett med åtgärder som man kan genomföra. Vad väntar regeringen på?

För att gå till ett högst konkret, aktuellt och i det närmaste faktiskt akut problem tänkte jag ta upp Kemikalieinspektionen, som gör helt andra tolkningar av EU:s regelverk än vad som görs i andra länder. Myndigheten väger inte in vilka effekter det blir av besluten. Man ser helt enkelt inte till helheten. Stuprörstänkande är sällan bra, men i det här fallet skulle jag säga att effekterna blir närmast förödande. Kemikalieinspektionen fattar alltså sina beslut helt utan hänsyn till hur i det här fallet odlingen påverkas

eller vilka miljöeffekter det blir om importen från andra länder – som inte har våra miljökrav – ökar som ett resultat av myndighetens beslut.

Man kan fråga sig vilken miljönytta det blir av att till exempel svensk lökodling slås ut till följd av att Kemikalieinspektionen inte tillåter användning av ett växtskyddsmedel och vi i stället importerar lök från länder där man använder fem gånger så mycket av samma medel som vi har gjort i svensk odling. På vilket sätt skulle detta vara bra för miljön?

Herr talman! Det är allvar nu. Regeringen kan inte fortsätta att passivt titta på när jordbruk slås ut och livsmedelsföretag flyttar till andra länder. Vi måste göra vad vi kan här i Sverige för att säkerställa våra goda konkurrensvillkor. Regeringen har det yttersta ansvaret för hur myndigheterna hanterar sådana här frågor. Vi kräver därför att regeringen agerar omedelbart för att förbättra konkurrenssituationen för svenskt jordbruk.

Vad är regeringen och landsbygdsministern beredda att göra för att omgående och även på kort sikt förbättra det svenska jordbrukets konkurrenssituation, så att inte fler verksamheter slås ut? Vad specifikt är landsbygdsministern beredd att göra när det gäller Kemikalieinspektionen och det faktum att deras beslut i fall efter fall så markant skiljer sig från den bedömning som görs i övriga EU-länder?

Anf. 3 STAFFAN DANIELSSON (C):

Herr talman! Låt mig först bli personlig, landsbygdsministern. Den heliga svenska modellen pratar Socialdemokraterna om vad gäller samhället i stort, och den pratar alla om vad gäller det svenska jordbruket. Sverige ska ha världens strängaste lagar för miljö och djurskydd. Det ger världens dyraste mat. Den ska konsumenterna i Sverige köpa. Men gör de det? Är den svenska modellens jordbruk en succé, herr minister, eller snarare ett fiasko?

Svensk livsmedelsproduktion har minskat med 25 procent på 25 år. Sverige är i dag Europas mest importberoende land. För 25 år sedan importerade vi 20 procent av vår mat. I dag importerar vi 55 procent och är på väg mot 60 procent. Succé eller fiasko, landsbygdsministern?

På 25 år har Danmark ökat sin grisproduktion från 15 miljoner grisar per år till 25 miljoner. Sverige har minskat sin produktion från 4 miljoner till 2 ½ miljon.

Vi slår oss för bröstet – politiker, medier, landsbygdsministern och jag – med världens strängaste regler för vårt jordbruk samtidigt som vi fördubblar vår import av mat från länder där djuren haft det sämre och där miljön är sämre. Det kallar jag dubbelmoral och hyckleri, herr minister.

Ovanpå detta har vi ett hyckleri till som är nog så allvarligt. De allra flesta av Sveriges kommuner har länge köpt mycket importerad mat producerad i en sämre miljö och med sämre djurskyddsregler än som åläggs bönderna i den egna kommunen och i hela Sverige. Det är såklart dubbelmoral och hyckleri av värsta sort.

Det senaste decenniet har man för att döva sitt dåliga samvete börjat köpa odlingskonceptet ekologisk mat från Sverige och världen. Det är 25–60 procent dyrare i inköp. Plötsligt är inte världens bästa och mest miljövänliga mat från det svenska vanliga jordbruket något värt i Naturskyddsföreningens, Miljöpartiets och många kommuners ögon. Våldigt många svenska kommuner vägrar i dag till och med att köpa en enda liter mjölk från det miljövänliga svenska jordbruk som står för 80–85 procent

av mjölkproduktionen i Sverige. Vilka signaler, herr minister, sänder det till konsumenter och skolbarn om hur man bör handla mat?

Samtidigt som landsbygdsministern inte vill anpassa någon enda svensk miljö- och djurskyddsregel i EU-riktning, så att branschen i stället kan certifiera och få ut mervärden, talar han, ivrigt pådriven av Miljöpartiet, om att världens bästa miljöjordbruk bör sidsteppas genom högre statliga mål för att främst det svenska ekologiska jordbruket – i dag 6–7 procent av jordbruket – ska expandera.

Svensk ekomat är ett hedervärt miljöalternativ, men det är också verkligen hela det svenska jordbruket med sina stränga regler. Om odlingen av svenska våroljeväxter, som Jonas Jacobsson Gjörtlér tog upp, svensk lök, svenska ärtor, svenska grisar och så vidare på grund av för stränga svenska regler ersätts av import från länder med sämre regler, hur har detta då gynnat djurskydd, miljö och svenskt jordbruk?

Jag ska ta upp en sak till. Huvudmålet i livsmedelsstrategin måste vara att få tillväxt i hela det svenska jordbruket. Målet för andelen ekomat bör sättas av marknaden och inte av staten. Myndigheter får inte skena loss vilt och flytta svenskt jordbruk ut ur Sverige. Regeringen måste ha ett ansvar för att ingripa då. Beslut om svenska miljöregler måste fattas i ett EU-koncept. Vi kan inte vara för långt före, herr minister.

Anf. 4 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S):

Herr talman! Det är förvånande att Jonas Jacobsson Gjörtlér tar upp Findus också och försöker hävda att nedläggningen av Findus har att göra med att det är så dåligt i Sverige. Findus var ett mycket välskött och lönsamt företag som riskkapitalister köpte i november förra året och lade ned.

Framför allt Moderaterna försöker skapa mörka bilder. Oavsett vilken bransch vi diskuterar här i kammaren försöker de ge en eländesbild av Sverige. Det är kanske inspirerat av något amerikanskt, att kladda ned.

Jag skulle därför vilja ge en lägesbild av svensk ekonomi. Vi har en tillväxt generellt i Sverige på runt 4 procent. Den är högst i Norden. Den är också högre än tillväxten i bland annat USA, Tyskland och Storbritannien. Vi ligger sexa i fråga om tillväxt i världen.

Under 2015 såg vi hur den svenska exporten växte med 5 procent. Sedan denna regering tillträdde har 80 000 fler jobb kommit till, och arbetslösheten har pressats ned under 7 procent.

Näringsdepartementet bedriver en mycket aktiv näringspolitik. Vi stöper om det statliga riskkapitalet, så att det ska komma hela landet till del i hela landet i tidiga skeden. Vi har också lagt fram en ny exportstrategi och en ny industrialiseringsstrategi. Vi ser att industrin ökar sin export. Den är alltså inte basically gone, som någon sa för något år sedan. Vi sätter nu en livsmedelsstrategi på plats, och vi jobbar för att få ett gott näringslivsklimat och för att stödja växtkraft och entreprenörskap. Detta är avgörande för att hela Sverige ska leva. Vi har lyft in dessa frågor från Landsbyggsdepartementet till Näringsdepartementet, där alla andra företagsfrågor finns.

Jag tycker ändå att det är positivt att Moderaterna plötsligt engagerar sig i jordbrukspolitiken. Under åtta år lät de det bara gå, och det blev sämre och sämre förutsättningar.

Vad har den här regeringen gjort? Vi började återställa det som den tidigare regeringen försämrade för jordbruket. Bland annat försämrade den tidigare regeringen mer och mer när det gällde dieselprierna och reduktionen. Det var enormt påfrestande för svenskt jordbruk. Detta tas också upp i Konkurrenskraftsutredningen. I fråga om detta satsar den här regeringen 300 miljoner årligen i tre år – totalt 900 miljoner.

Vi har höjt Norrlandsstödet, som inte har varit maximalt sedan slutet av 1990-talet. Vi har gått in med särskilda pengar till klövvård till mjölksektorn för att underlätta när det gäller deras problem.

Vi har fullt ut finansierat EU:s nationella kuvert till mjölkbönderna – 100 procents finansiering. Det finns grannländer som inte har finansierat en krona.

Vi har också satt arbetet med livsmedelsstrategin på plats. Jag skrev i november 2011 första gången en motion i riksdagen om en livsmedelsstrategi. Sedan skrevs det också kommittémotioner från Socialdemokraterna under flera år. Men varje år avslogs dessa motioner.

Nu välkomnar jag att ni plötsligt har insett att det är viktigt att vi har en nationell livsmedelsstrategi också i Sverige som de flesta andra europeiska länder har. Välkommen i gänget!

Anf. 5 JONAS JACOBSSON GJÖRTLER (M):

Herr talman! Ministern är mycket ivrig här i sin skönmålning av hur saker och ting förhåller sig. Samtidigt anklagar han mig för att svartmåla saker och ting.

Jag tror att det är viktigt att se verkligheten som den är, och den är faktiskt inte riktigt så rosenskimrande som landsbygdsmministern vill gesken av.

Svenskt jordbruk är beroende av en fungerande livsmedelsindustri för att fungera. Men det omvända gäller också, alltså att svensk livsmedelsindustri är helt beroende av att vi har ett svenskt jordbruk som fungerar och är konkurrenskraftigt. Det hänger ihop, och hela kedjan är viktig. Det är just därför som det blir så allvarligt när en svensk myndighet gång efter annan gör en helt annan tolkning än vad som görs i andra EU-länder. Genom beslut från denna myndighet riskerar alltså betydande delar av svenskt jordbruk att slås ut. Ser inte landsbygdsmministern detta?

Låt mig ge tre konkreta aktuella exempel där i detta fall Kemikalieinspektionen gör en annorlunda tolkning.

Det första exemplet gäller växtskyddsmedlet Stomp, som används mot ogräs i odlingar av bland annat lök. Detta medel är godkänt i alla EU-länder utom i Sverige. Här är det förbjudet sedan 2011. Svenska odlare har fått dispens ett år i taget och kunnat hanka sig fram. Men i år beviljar Kemikalieinspektionen inte dispens. Därmed kommer löken att ersättas av importerad lök från andra länder, där detta medel är tillåtet och där det används i mycket större utsträckning.

Det andra exemplet gäller växtskyddsmedlet Modesto. Man hade sökt dispens för att använda detta under fyra månader i Mellansverige vid odling av våraps och vårrys. Men Kemikalieinspektionen har nu sagt nej. Däremot har länder som Estland, Finland, Danmark och Storbritannien gett dispens. Det betyder att svenska odlare av raps och rybs slås ut, medan vi ökar importen av raps och rybs från andra länder, där detta medel är tillåtet.

Det tredje exemplet gäller växtskyddsmedlet Pirimor. Det har under lång tid använts mot bladlöss vid odling av bland annat ärtor. Då är vi tillbaka till Findusfrågan, som landsbygdsministern var mycket ivrig att vifta bort. Pirimor är förbjudet att använda i Sverige sedan 2013. Men det är tillåtet i övriga EU, bland annat i Storbritannien och i Tyskland.

Ser landsbygdsministern inte mönstret här och att detta försämrar våra konkurrensförutsättningar? Svenska odlare slås ut, medan odlare i andra länder får en fördel.

Herr talman! Jag vill vara tydlig med att ingen vill använda sådana växtskyddsmedel i onödan. Vi strävar alla efter en giftfri miljö. Men det kan vara inte rimligt att svenska odlare ska slås ut till följd av att svenska myndigheter gör helt andra tolkningar än vad som görs i resten av EU. Reglerna på en gemensam marknad måste självfallet vara likvärdiga.

Jag vill här och nu rikta fem tydliga krav till regeringen för att hantera den akuta situation Kemikalieinspektionen har satt svenskt jordbruk i.

1. Ge Kemikalieinspektionen en tydlig instruktion att sträva efter harmonisering med övriga EU-länder, även i myndighetens egna beslut. Harmonisering kan inte bara handla om att våra myndigheter ska försöka få EU att anpassa sig till oss; ibland måste även svenska myndigheter göra som man gör i andra länder.
2. Ge Kemikalieinspektionen i uppdrag att bättre och i ökad omfattning tillämpa det system med ömsesidigt godkännande som används i andra EU-länder, där en produkt som är godkänd i ett land kan godkännas i Sverige utan särskild prövning.
3. Ge Kemikalieinspektionen ett tydligare uppdrag att samverka med andra berörda myndigheter, i detta fall Jordbruksverket.
4. Ge Kemikalieinspektionen ett tydligare uppdrag att samverka med berörda företag, till exempel via branschorganisationer. Det handlar om att bejaka och inte bara bevaka.
5. Ge Kemikalieinspektionen i uppdrag att i avvägning inför beslut tydligare beakta konsekvenserna och göra helhetsbedömningar av hur bäst nytta uppnås på lång sikt.

Anf. 6 STAFFAN DANIELSSON (C):

Herr talman! Jag trodde att vi egentligen borde kunna vara rätt överens, landsbygdsministern, Jonas Jacobsson Gjörtlér och jag. Svenska myndigheter kan inte få fatta beslut i splendid isolation utan att sätta in sina beslut i ett internationellt sammanhang. Det är uppenbart att Kemikalieinspektionen anser att de gör rätt och övriga EU-länder fel, och om effekten blir att svenskt jordbruk läggs ned får ta man det.

Om detta leder till att svensk odling av våroljeväxter slås ut och ersätts av import, svensk lökodling slås ut och svensk ärtodling flyttar till Tyskland – är det acceptabelt? Nej, verkligen inte, och det är jag övertygad om att inte landsbygdsministern heller tycker. Då är frågan: Hur gör vi för att få en annan tingens ordning, så att svenska myndigheter tjänar svenska intressen och inte bara har ett ensidigt fackperspektiv som inte sätter in saker i ett helhetsperspektiv?

Jag instämmer i Jonas Jacobsson Gjörtlers tre exempel, och jag tycker att det var fem bra förslag till jordbruksministern på hur man kan agera. Jag kan ställa mig bakom dem. Myndigheters självständighet är förankrad i den heliga svenska modellen, till skillnad från i de flesta andra länders modeller. Den får inte överdrivas och dras in i absurdum. Om det blir sådana här effekter anser jag att landsbygdsministern måste agera – ta myndigheten i örat, samtala med den och få en annan tingens ordning.

Anf. 7 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S):

Herr talman! Jag lovar att den här regeringen kommer att föra en mycket aktiv näringspolitik och fortsätta på det arbetet. Där är förändringar i regelverk en viktig del, och man måste arbeta brett med detta. Vi kommer också fortsättningsvis i Sverige att ha lagstiftning som säkerställer saker på ett bättre sätt än kanske i våra konkurrentländer ute i Europa. Det gäller exempelvis bättre arbetsrätt, bättre arbetsmiljö och att värna de regler som finns – inte bara de regler som finns i Sverige utan också de som finns i EU och som man inte följer.

Jag förstår att det är väldigt besvärande för Moderaterna att se att det går så bra för Sverige. Vi har +4 procent på bnp. Jag förstår att det är besvärande, liksom att exporten ökar enormt mycket och att arbetslösheten minskar. Inte minst ungdomsarbetslösheten minskar dramatiskt. Man målade upp den svarta bilden att det skulle bli katastrof om vi förändrade arbetsgivaravgiften för ungdomar. Det var den svarta bilden då. Nu är den svarta bilden någonting annat; nu svärar man ned genom att säga att Finlands nedläggning beror på svenskt regelverk. Nog är det väl en fräckhet som går väldigt långt, Jonas.

När det gäller Kemikalieinspektionen kan jag inte gå in på enskilda ärenden. Det vet ni om. Däremot kan jag säga generellt att vi måste få betydligt bättre tillgång till växtskyddsmedel i Sverige. Jag är bekymrad över de långa handläggningstiderna, och vi för från regeringen en löpande dialog med myndigheterna kring de här frågorna. Sedan ska jag också påminna om att detta är någonting som har pågått under väldigt många år. Vad gjorde den förra regeringen?

Också JK har påtalat detta. Det är väldigt tydligt även i Konkurrenskraftsutredningen, som skriver om denna problematik. Den här regeringen har avsatt 6 miljoner för att man ska kunna arbeta och få tillgång till växtskyddsmedel för mindre grödor och inom mindre användningsområden, som vi i många stycken har i Sverige och där det därför inte finns växtskyddsmedel. Det finns mer att göra, och vi följer frågan. Vi har från regeringen tagit upp frågan med Kemikalieinspektionen två gånger. Men jag kan inte gå in i de enskilda fallen; jag hoppas att ni ändå har respekt för det.

Förenklningar är en viktig del. Där gjorde Jordbruksverket, tillsammans med LRF och en del andra myndigheter, ett mycket bra jobb. Detta är inte ett jobb som på något sätt är slutfört, utan det kommer fortsättningsvis att ha mycket fokus från den här regeringen. Det handlar om bättre service och om att det ska bli enklare och ta kortare tid att pröva olika saker. Här har vi också involverat alla länsstyrelser i arbetet, och det är 19 centrala myndigheter som har ett ansvar för detta. Det måste finnas enkla verktyg för att starta och driva företag, och vi ska ha en årlig uppföljning på dessa områden.

Mer ändamålsenliga regler är den andra delen i detta. Tillväxtverket har ett uppföljningsansvar i de bitarna.

Anf. 8 JONAS JACOBSSON GJÖRTLER (M):

Herr talman! Landsbygdsministern fortsätter att anklaga mig för svartmålning. Jag vill bara påminna landsbygdsministern om att det inte var vi som försökte sprida bilden att något håller på att gå sönder i Sverige. Det var ett annat parti som ägnade sig åt den typen av beskrivningar.

Jag håller med om att det är mycket som går bra i Sverige just nu. Vi har haft alliansbudgetar under många år, och det är bara några få månader sedan vi slutade med den trevliga vanan. Det betyder att det på många sätt faktiskt går ganska bra för Sverige. Jag vill dock understryka att det också finns betydande nedåtrisker, inte bara generellt för hela den svenska ekonomin utan även specifikt när det gäller svenskt jordbruk. Det förvånar mig ganska mycket att landsbygdsministern inte kan se det.

Landsbygdsministern frågar vad den förra regeringen gjorde. Ja, den gjorde en hel del, skulle jag säga. Konkurrenskraftsutredningen är ett exempel på ett grepp den förra regeringen tog för att komma till rätta med det här på lång sikt. Men man gjorde också en del annat. I till exempel instruktionen till Kemikalieinspektionen, som vi har berört här, finns det ett uppdrag att samverka med andra. Min bild är att detta inte riktigt fungerar, och jag undrar vad regeringen gör för att följa upp det. Ett av mina förslag är att man ska tydliggöra detta och vassa formuleringen ytterligare; det tror jag kanske krävs.

Jag blir lite bekymrad när jag hör landsbygdsministern prata om att det som behövs i Sverige är mer av lagstiftning kring arbetsrätt, arbetsmiljö och annat. Jag har lite svårt att se på vilket sätt det skulle göra att konkurrenskraften för svenskt jordbruk förbättras och kostnaderna blir lägre. Det lär snarare bli tvärtom.

Jag är fullt medveten om att landsbygdsministern inte kan gå in i enskilda ärenden. De exempel jag tog upp var just exempel, men mina krav och förslag på vad regeringen borde göra är inte att gå in i enskilda ärenden. Det är generella regler för, instruktioner till och krav på myndigheten. Det kan regeringen göra. Är landsbygdsministern beredd att driva frågorna i den riktningen?

Anf. 9 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S):

Herr talman! Jag är mycket medveten om att svenskt jordbruk har ett ansträngt läge, framför allt inom mjölksektorn. Så är det i alla EU:s 28 länder, oavsett regelverk. Så är det i många länder förutom i EU, oavsett regelverk eller beskattning. Det är väldigt tufft – det är en global överproduktion.

Det är klart att vi ska jobba för att vi ska få ett konkurrenskraftigt jordbruk och en konkurrenskraftig livsmedelsproduktion. Svensk matproduktion måste öka, och det skapar också fler jobb i det här landet. Detta kommer vi att fortsätta jobba för.

En viktig och avgörande del i det är att vi har tagit fram en nationell livsmedelsstrategi, som givetvis ska kompletteras med en handlingsplan och konkreta åtgärder för att nå en ökad produktion och fler arbeten på svensk landsbygd, som det handlar om, både i primärproduktionen och i livsmedelsindustrin.

Jag redovisade i mitt tidigare inlägg de akuta åtgärder vi har vidtagit för att hjälpa till i den svåra krisen. Med dieselskattereduktionen ställde alliansregeringen till det för lantbrukarna. Där har vi börjat förbättra. Vi gick in med klövvårdspeng och med kopeng, och vi har finansierat de nationella medlen till hundra procent. Det var akuta åtgärder för att rädda svensk mjölkproduktion som är viktiga.

Vi kommer att fortsätta jobba på det här. Vi kommer också att se till att det blir långsiktigt bra spelregler, för jag och den här regeringen tror på svenskt jordbruk och svensk landsbygd – till och med finansministern gör det. En annan finansminister trodde ju inte på svenskt produktionsjordbruk. Nu tror hela regeringen på det.

Överläggningen var härmed avslutad.

Prot. 2015/16:93
15 april

Svar på
interpellationer

§ 2 Svar på interpellation 2015/16:516 om farliga bekämpningsmedel i frukt och grönt

Anf. 10 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S):

Herr talman! Lars Tysklind har frågat klimat- och miljöministern hur hon avser att agera på EU-nivå för att förhindra att förbjudna bekämpningsmedel används inom EU och om hon kommer att agera nationellt för att förbättra informationsutbytet mellan relevanta myndigheter. Lars Tysklind har vidare frågat hur ministern kommer att agera för att svenska konsumenter inte ska behöva köpa frukt och grönsaker som innehåller farliga bekämpningsmedel.

Arbetet inom regeringen är så fördelat att det är jag som ska svara på interpellationen.

Bakgrunden till Lars Tysklinds frågor är uppgifter i massmedierna om att Livsmedelsverket i sina stickprovskontroller av frukt och grönsaker från andra EU-länder hittat växtskyddsmedel som inte är godkända för användning i EU. Frågan om säkra livsmedel är viktig för både regeringen och myndigheterna. För att skydda konsumenterna har vi tillsammans på EU-nivå fastställt gränsvärden för vilka resthalter av växtskyddsmedel som får förekomma i livsmedel. Gränsvärdena sätts på så låg nivå som möjligt och efter noggranna vetenskapliga utvärderingar. Dessutom används säkerhetsmarginaler för att ytterligare öka konsumenternas säkerhet.

När den offentliga livsmedelskontrollen hittar halter som överskrider gränsvärdet får produkterna inte säljas. Produktionslandets myndigheter meddelas också. Det företag som sålt partierna måste sedan visa upp felfria leveranser vid tre tillfällen för att få sälja sina produkter igen.

Upptäcks halter som kan medföra akuta hälsorisker för konsumenterna kräver Livsmedelsverket att varorna ska dras tillbaka från marknaden. Dessutom skickas ett varningsmeddelande till övriga EU-länder. Vid sådana överskridanden agerar Sverige aktivt i Bryssel.

EU:s medlemsstater är alla skyldiga att se till att endast godkända växtskyddsmedel används i produktionen i det egna landet. De ska också beivra olaglig användning. I Sverige ligger tillsynsansvaret för dessa frågor på kommunerna och länsstyrelserna. System för att förhindra att livsmedel

som innehåller mätbara halter av förbjudna växtskyddsmedel i EU finns alltså på plats.

De halter i europeiska produkter som de aktuella uppgifterna i medierna baseras på är mycket låga, i många fall så pass låga att de befinner sig på gränsen för vad som kan mängdbestämmas. Halterna innebär enligt Livsmedelsverkets bedömning inte någon hälsorisk för konsumenterna. När nyheten presenterades framställdes det som att resterna av växtskyddsmedel i livsmedel var ett resultat av icke-godkänd användning i EU. Vid närmare granskning har det visat sig att merparten av fynden har andra orsaker. Det gäller bland annat rester av växtskyddsmedel som var godkända för användning när proven togs men som nu inte längre är godkända, prover från frukt och grönt producerat utanför EU, eller miljöföroreningar.

Om växtskyddsmedel används olagligt inom EU är det oacceptabelt. Det är samtidigt viktigt att uppgifter som presenteras är korrekta och inte i onödan skapar oro.

De berörda myndigheterna, Livsmedelsverket och Kemikalieinspektionen, samarbetar sedan lång tid när det gäller frågor om godkännanden av växtskyddsmedel och gränsvärden för växtskyddsmedel. Regeringen bedömer inte att det finns skäl att se över formerna för det samarbete myndigheterna har vad gäller att skydda konsumenter för risker med växtskyddsmedel.

Anf. 11 LARS TYSKLIND (L):

Herr talman! Det finns egentligen en koppling till den förra frågan, för även om det nu handlar om bekämpningsmedel är det ju också en fråga om konkurrenskraft.

Jag tackar för svaret. Jag har inga synpunkter på att det är landsbygdsministern som svarar i stället för klimat- och miljöministern, utan det accepterar jag naturligtvis. Men tyvärr tycker jag inte att svaret är riktigt klargörande utifrån min frågeställning.

Naturligtvis håller jag med om det som ministern säger i sitt svar, att gränsvärdena ska sättas lågt så att det innebär minimal risk för vår hälsa, och att det är viktigt att överträdelser av gränsvärdena får konsekvenser.

Landsbygdsministern framhåller också i sitt svar att de halter av bekämpningsmedel som har hittats i europeiska produktioner, och som de facto är förbjudna inom EU, är väldigt låga och inte innebär några sannolika hälsorisker. Visst, det kan säkert vara så. Men det är egentligen inte det som frågan handlar om. Jag kan hålla med om att man naturligtvis inte ska skapa onödig oro i samhället kring detta. Men det borde ju inte finnas några rester av de här bekämpningsmedlen där över huvud taget. Att över-skrida gränsvärden är en sak och rester av förbjudna ämnen en annan sak.

Om man i Europa använder ämnen som är förbjudna kan det i förlängningen kopplas till konkurrenskraft. Det finns en tydlig orsak till att de är förbjudna i EU. Det handlar då inte minst om hormonstörande ämnen. Forskningen visar att det är olika från fall till fall hur farliga halterna är. Det beror på vem och i vilket skede av livet man får i sig dem och så vidare.

Jag tycker nog att vi skulle kunna vara överens om att vårt kontrollsystem borde optimeras och att det borde finnas rutiner mellan våra myndigheter så att all kunskap utnyttjas fullt ut. Om Livsmedelsverket vid sina stickkontroller hittar rester av ämnen i frukt och grönt som är förbjudna

inom EU, och dessa produkter de facto är odlade inom EU, ska man automatiskt larma om detta och inte bara fokusera på gränsvärdet i sig. I och med att det är förbjudet bör det slås larm helt oberoende av om halterna ligger över eller under gränsvärdet.

Min fråga kvarstår till ministern om han tycker att vi verkligen utnyttjar våra resurser och kunskaper på ett optimalt sätt för att förhindra att det finns rester av växtskyddsmedel i frukt och grönt i Europa som inte borde finnas där.

Anf. 12 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S):

Herr talman! Trots att vi har regelverk och kontrollsystem på plats för att trygga människors hälsa och säkra livsmedel är det givetvis naivt att tro att det aldrig skulle ske några överträdelser. Det är därför vi har de här kontrollfunktionerna.

I det fall som nu uppmärksammats i medierna visade det sig att det fanns andra troliga förklaringar till att Livsmedelsverket hittade växtskyddsmedel som inte är godkända i EU. Jag kan försäkra Lars Tysklind om att Sverige agerar tydligt på flera plan, och vi har god kontroll och goda rutiner för att följa upp detta.

Jag har fullt förtroende för hur myndigheten jobbar med dessa kontroller för att kunna larma inte bara svenska konsumenter utan andra länder när det uppstår fall som kräver det.

Anf. 13 LARS TYSKLIND (L):

Herr talman! I enskilda fall går det säkert att hitta förklaringar så att man kan lägga dessa åt sidan.

Förtroendet för myndigheterna var för sig har jag nog inte så många synpunkter på.

Men precis som ministern sa är det naivt att tro att det inte finns överträdelser. Det är egentligen det som min frågeställning handlar om.

I Ekots radiointervju var det uppenbart att Livsmedelsverkets fokus ligger på gränsvärden. Det är bra, men det skulle vara ännu bättre om man rutinmässigt registrerade rester av ämnen som inte borde finnas i dessa livsmedel över huvud taget. Den kunskapen skulle man sedan kunna föra vidare på ett bra sätt, inte minst till de länder som berörs.

Kemikalieinspektionen framför i samma intervju att Livsmedelsverkets kontroller är ett mycket bra sätt att upptäcka felanvändning av bekämpningsmedel och ta vara på den kunskapen. Kemikalieinspektionen har tillgång till och använder den EU-databas som innehåller alla dessa ämnen. Men det gör uppenbarligen Livsmedelsverket inte vid sina rutinkontroller.

Det är positivt att det generellt är betydligt mindre rester av bekämpningsmedel i svenskproducerade livsmedel jämfört med EU-snittet. Det är ännu ett svenskt mervärde som vi givetvis ska ta vara på i marknadsföringen.

Jag är inte riktigt nöjd med ministrarnas svar. Jag uppmanar ministern att agera för att optimera informationsutbytet mellan de relevanta myndigheterna så att all kunskap tas till vara. Informationsutbyte gäller både nationellt och på EU-nivå.

Konkurrens på lika villkor togs upp i den tidigare debatten, och det ska vara nolltolerans mot bekämpningsmedel som över huvud taget inte ska

användas inom EU. Att man använder dessa beror ju till stor del på att det gör fördelar i produktionen.

Anf. 14 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S):

Herr talman! Regeringen kommer tillsammans med aktuella myndigheter att fortsätta att agera för att ständigt förbättra och utveckla livsmedelssäkerheten och för att vi ska ha en ansvarsfull kemikalieanvändning.

Att det förekommer uppmätbara halter av växtskyddsmedel i livsmedel är inte lika med att det finns en risk för människor och miljö. Teknikutvecklingen har gjort det möjligt att upptäcka mycket låga halter av växtskyddsmedel som inte har den konsekvensen. Vi ska inte se det som ett hot utan som en tillgång att vi har en mycket bra teknik för att upptäcka också väldigt låga halter.

Gränsvärdena förändras också över tid genom den teknik som finns för att upptäcka aktuella kemikalier. Lågstanivån sänks kontinuerligt i samband med att tekniken utvecklas.

Jag har stort förtroende för den myndighet som hanterar dessa frågor. Man gör det på ett mycket ansvarsfullt och långsiktigt sätt. Man har också ambitionen att hela tiden förbättra detta i samarbete med andra myndigheter.

Anf. 15 LARS TYSKLIND (L):

Herr talman! Jag tackar för diskussionen. Vi är nog i grunden överens om att vi ska ha kontroller som fungerar och att det inte ska finnas rester av bekämpningsmedel i frukt och grönt som inte borde vara där.

Att jag lyfte upp frågan beror inte så mycket på gränsvärdena. Precis som ministern säger är det viktigt att vi följer forskningen så att gränsvärdena justeras och sänks om farligheten ökar. Det gäller inte minst det jag lyfte upp tidigare om hormonstörande ämnen. Här visar forskningen att det är svårt att bestämma vilken halt som är farlig eller ofarlig för enskilda individer. Det är en av huvudinriktningarna.

Jag har stort förtroende för att Livsmedelsverket hittar de produkter där gränsvärdena överstigs, och det ska vi, precis som ministern sa, inte se som ett hot utan som en tillgång.

Något jag nu har upprepat några gånger och som ministern berörde i sitt svar men inte klargjorde om han tänker agera i eller inte gäller att man inte utnyttjar den kunskap som finns och samverkar på ett optimalt sätt. Men jag hoppas att signalen är att arbetet fortsätter så att detta kan utvecklas på ett bra sätt.

Anf. 16 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S):

Herr talman! Det är viktigt att vi har växtskyddsmedel för att kunna ha ett livskraftigt jordbruk. Men vi måste kunna producera livsmedel av hög kvalitet utan att äventyra människors hälsa eller miljön. Jag tror att Lars Tysklind och jag är överens om att säkra livsmedel måste stå i fokus.

Jag kan garantera att Livsmedelsverket, som ansvarar för dessa frågor, utvecklar sin teknik, följer forskningen och samarbetar med andra som jobbar inom detta område för att hela tiden förbättra sig.

Jag tackar Lars Tysklind för en bra och viktig debatt.

Anf. 17 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S):
Herr talman! Staffan Danielsson har frågat mig

*Svar på
interpellationer*

1. om jag delar hans redovisade bedömning att Konkurrenskraftsutredningens förslag snarast bör genomföras och vilka åtgärder jag i sådant fall avser att vidta
2. om jag delar hans redovisade bedömning att alltför kostnadskrävande svenska regler faktiskt kan vara kontraproduktiva och att den nya marknadskonkurrensen nödvändiggör en översyn av Sveriges regelverk samt vilka åtgärder jag i sådant fall avser att vidta
3. i vilken riktning, och hur högt, mitt mål för den svenska matproduktionen är
4. om jag och regeringen delar hans redovisade bedömning när det gäller vikten av att sätta upp mål för att öka andelen närodlat mat från Sverige och hur detta bör avspeglas i livsmedelsstrategin.

Regeringen kommer under våren 2016 att lägga fram en proposition om en livsmedelsstrategi till riksdagen. Livsmedelsstrategin syftar till att öka konkurrenskraften i hela livsmedelskedjan och därigenom bidra till att stärka tillväxten på landsbygden.

Som svar på Staffan Danielssons fyra frågor vill jag framföra följande:

1. Konkurrenskraftsutredningens slutbetänkande är ett av de underlag som jag använder vid framtagandet av livsmedelsstrategin. Vilka åtgärdsförslag som ska ingå i livsmedelsstrategin är dock för tidigt att säga.

Regeringen har dock, med Konkurrenskraftsutredningen som grund, redan agerat för att stärka konkurrensvillkoren för svenska företag. I utredningen anges att skatt på diesel är den mest betungande produktionsmedelsskatten för jordbrukssektorn i Sverige. För att stärka konkurrenskraften för jord- och skogsbruket ökade regeringen därför dieselskattereduktionen från 0,90 kronor per liter till 1,70 kronor per liter den 1 januari 2016. Denna höjning innebär att regeringen investerar ungefär 300 miljoner kronor per år i jord- och skogsbruket.

2. EU-samarbetet innebär möjligheter och utmaningar för svenska bönder. Svenska företag har tillgång till en större marknad samtidigt som de utsätts för ökad konkurrens. På de områden där EU har möjlighet att besluta om minimilagstiftning värnar regeringen medlemsstaternas rätt att besluta om högre nationella krav där så anses befogat, exempelvis gällande arbetsrätt, arbetsmiljö, miljö- och djurskydd.

Samtidigt är det viktigt för regeringen att eventuella särkrav är noggrant motiverade. Regelverk ska vara smart utformade så att målet med regelverken nås till lägsta möjliga kostnad. Inom EU driver Sverige på för att alla medlemsstater ska efterleva de regelverk som finns gällande djurskyddslagstiftningen och att ambitionerna i djurskyddslagstiftningen på EU-nivå ska höjas.

3. Mål för arbetet med en livsmedelsstrategi är att öka sysselsättningen, produktionen, exporten, innovationskraften och lönsamheten i livsmedelsproduktionen samtidigt som de relevanta nationella miljömålen nås. Kopplingen mellan en konkurrenskraftig livsmedelsproduktion och försörjningsberedskap är en aspekt i arbetet med livsmedelsstrategin. Regeringen avser att återkomma kring utformningen av mål inom ramen för livsmedelsstrategin när propositionen läggs på riksdagens bord.

4. Ett av målen i regeringens kommande livsmedelsstrategi är att öka andelen ekologisk produktion och konsumtion av livsmedel. Regeringen vill öka möjligheterna för den offentliga sektorn att upphandla inte bara ekologiska utan även närproducerade livsmedel, så länge det inte strider mot de upphandlingsrättsliga principerna. Att ställa krav på närodlat mat är dock inte förenligt med EU-direktivet om offentlig upphandling. Kraven vid upphandling får inte vara diskriminerande mot andra EU-länder, till exempel att sätta krav på enbart svenska livsmedel.

Anf. 18 STAFFAN DANIELSSON (C):

Herr talman! Jag tänkte även i detta samtal oss emellan, herr landsbygdsminister, vara lite öppen och personlig.

Landsbygdsministerns svar är allmänna och till mycket lite förpliktande. De inger oro för vad regeringens livsmedelsstrategi kommer att innehålla eller inte, men det får vi se då. Bara det faktum att Miljöpartiet med sin extrema ekoprofil i regeringen påverkar inriktningen signalerar fara och alarm, ännu strängare regler, högre skatter och extremt fokus på främst 6–7 procent av dagens svenska matproduktion men inget fokus på den helt dominerande vanliga miljövänliga produktionen. Jag hoppas att jag har fel.

Deras inflytande visar sig också i att Sven-Erik Bucht ständigt upprepar att inga svenska miljö- och djurskyddsregler ska förenklas eller anpassas i EU-riktning och ersättas av ett ökat branschansvar, som när det gäller skogen. I stället ska även fyrkantiga regler behållas, och målen för andelen eko ska vara kvar och höjas.

Jordbruket står vid ett avgörande vägskäl. Målet måste vara kraftsamling för att bryta den nedgång vi har haft under lång tid och få en kraftig tillväxt. Då måste tydliga mål uppsättas för hur hela jordbruket ska växa, inte bara en liten del.

Jag inser att statsrådet i en interpellationsdebatt inte kan gå djupare in på många frågor. Mitt syfte med dessa tre interpellationer är främst att ge mitt inspel i arbetet med den mycket viktiga svenska livsmedelsstrategin. Jag hoppas att statsrådet med medarbetare begrundar även mina analyser och förslag, som bygger mycket på vad jordbruksnäringen själv, främst LRF, mycket genomtänkt och tydligt för fram samt självfallet även på vad vi i Centerpartiet diskuterar.

Jag är inte talesperson för Centerpartiet; det sköter Kristina Yngwe och Eskil Erlandsson på ett förtjänstfullt sätt. Men jag är engagerad efter mer än tre decenniers arbete i LRF och Centerpartiet, och jag inser det mycket stora allvaret för det svenska jordbruket sedan många år och nu.

Det är bra att regeringen liksom Centerpartiet vill arbeta fram en livsmedelsstrategi för Sverige. Jag kan ge statsrådet rätt i att detta borde ha skett under den förra mandatperioden, men tyvärr förhindrades det genom

att ett större parti ansåg att strategin borde utformas för hela EU av EU:s länder gemensamt. Det är en fullständigt obegriplig ståndpunkt.

Jag kan bekänna att min värsta stund hittills under min riksdagstid var när samma krafter drev fram en chockhöjning av dieselskatten för jordbruket med 600 miljoner kronor, vilket hela riksdagen tyvärr ställde sig bakom. Och jag röstade för – min värsta stund.

Avsikten var att stimulera övergången till förnybara drivmedel i traktorerna, där kanske 1–2 procent drivs med biogas eller rapsolja i dag. Trots skatten står utvecklingen stilla. Skatten bidrar i stället till att jordbrukets konkurrenskraft försämras när 15 procent av jordbrukets nettointäkt går till en EU-unikt hög drivmedelsskatt.

Ett jordbruk utan traktorer och matproduktion ger varken skatteintäkter eller livsmedelsindustrier, och därför måste enligt min mening dieselskatten anpassas nedåt. Det tillför alla bönder pengar, och det är det enda sättet att minska jordbrukets kostnader med en halv miljard eller mer utan att EU kan säga flaska.

Sven-Erik Bucht hävdar lite provocerande att regeringen investerar 300 miljoner kronor i jordbruket, när den först har höjt dieselskatten med 200 miljoner kronor. Det är en rätt billig advokatyr.

Anf. 19 LARS TYSKLIND (L):

Herr talman! Nu är vi inne på den intressanta diskussionen om livsmedelsstrategin igen. Liberalerna har länge tyckt att det är en bra idé med en sådan strategi. Det bygger på att vi ser att det finns stor potential att producera mat, utveckla nya produkter och utnyttja de mervärden vi har i Sverige för att kunna skapa lönsamma företag på landsbygden. Både Liberalerna och den övriga Alliansen har därför velat vara med och bidra konstruktivt till arbetet, för i dag finns en stor majoritet i riksdagen för att få fram en livsmedelsstrategi.

Jag vet inte om det är rätt tillfälle, men jag vill ändå lyfta upp frågan hur arbetet bedrivs framåt. Det känns lite frustrerande, och man har en känsla av att hela diskussionen om livsmedelsstrategin har hamnat i långbänk. Vi har haft olika dagsnoteringar om när propositionen skulle komma. Enligt svaret skulle den komma våren 2016, men det är kanske en sanning med viss modifikation. Tidigare har vi fått besked om att det snarare rör sig om sommaren 2016. Kanske ministern har tillfälle att utveckla när vi kan förvänta oss att det de facto händer?

Livsmedelsstrategin kan innehålla mycket, och jag pratade om de svenska mervärdena. Men Liberalernas främsta utgångspunkter är konkurrenskraften och konsumentperspektivet. Det är inte bra att det nu finns en frustration bland alla aktörer som berörs av detta över att det drar ut på tiden. De börjar misstro politiken och vår förmåga att samla oss kring detta. Jag tycker att mycket av ansvaret ligger hos regeringen, som bör föra frågan framåt på ett mer effektivt sätt än vad som nu är fallet.

Anf. 20 JONAS JACOBSSON GJÖRTLER (M):

Herr talman! Arbetet med livsmedelsstrategin är viktigt, och det är bra att det blir en strategi. Det långsiktiga arbetet är viktigt. Jag tror att en del av det arbete som den förra regeringen satte igång, om än inte just i strategiform, kan fångas upp väl i ett sådant långsiktigt arbete. Det vill jag gärna börja med att säga.

Prot. 2015/16:93
15 april

Svar på
interpellationer

Jag hör mycket från människor som är involverade i detta eller som har fått ge inspel till livsmedelsstrategin på olika sätt, och det finns en betydande oro för vad den ska leda till. Ett problem i sammanhanget tror jag är att regeringen inte riktigt vet vad den vill, och då blir det så att man sätter igång en massa processer. Man vill omfamna väldigt mycket och fånga in alla möjliga aspekter eftersom man själv inte är klar över vilka avgränsningar man har tänkt göra.

Detta skapar osäkerhet om vad fokus kommer att vara i strategin. Jag tror att det är oerhört viktigt att behålla tydligt fokus på just frågor som konkurrenskraft, möjligheterna till ökad produktion och ökad export, fokus på forskning och så vidare. Där någonstans tror jag att fokus behöver vara. Men det kommer signaler om att det är mycket annat som också ska anses vara viktigt, och ibland kan positionerna vara svärförenliga. Jag hoppas bara att regeringen landar i rimliga avvägningar i slutändan.

Det långsiktiga arbetet är som sagt viktigt, men det innebär inte att det kortsiktiga arbetet inte är viktigt också. Det finns konkreta problem som är av akut karaktär. Vi berörde några av dem i den tidigare debatten. Svenska myndigheter agerar på ett sätt som inte något annat EU-land gör och förbjuder växtskyddsmedel, vilket riskerar att slå ut betydande delar av svensk odling. Det är ett jättestort problem, och det löses tyvärr inte i en livsmedelsstrategi. Om än detta arbete må vara viktigt löses inte de konkreta och akuta problemen med denna strategi.

Jag vill än en gång fråga landsbygdsministern vad han är beredd att göra i det konkreta fallet med Kemikalieinspektionen och de svenska odlingarna som nu riskerar att slås ut.

I sammanhanget vill jag poängtera att Konkurrenskraftsutredningen presenterade sitt slutbetänkande för över ett år sedan. Där finns åtskilliga förslag som man hade kunnat gå vidare med och genomföra utan att vänta på att det stora livsmedelsstrategiarbetet skulle bli klart. Problemet är att detta riskerar att lite grann dras i långbänk.

Livsmedelsstrategin var från början utlovad att komma betydligt tidigare. Vi fick ett datum i februari och ett i mars, och nu är det juni som gäller. Vi är framme vid att detta kommer att kunna behandlas någon gång i höst. Det viktiga är såklart att strategin blir bra, men de akuta problemen borde man ha kunnat lösa parallellt under tiden.

Jag vill gärna kommentera dieselskatten, som har varit uppe i ett par vändor. Regeringen och landsbygdsministern slår sig för bröstet för att man har ökat dieselskattsreduktionen, men ministern glömmer att berätta att man samtidigt höjde dieselskatten högst betydligt. Nettoeffekten för svenska bönder av reduktionen är alltså i princip noll. Man kanske inte ska vara fullt så stursk.

Vi var emot höjningen av dieselskatten samtidigt som vi föreslog en reduktion på 170 miljoner kronor per år, vilket skulle motsvara ungefär 50 öre per liter. Det skulle vara en reell förbättring för bönderna. Jag tycker att landsbygdsministern kan tona ned retoriken lite grann. Regeringen har inte gjort någon stor satsning här, utan man har höjt skatten och sedan gett en kompensation med andra handen. Summan blir noll.

Anf. 21 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S):

Herr talman! Låt oss börja med att reda ut det här med dieselskatten. Den kraftigaste höjning som gjordes gjorde alliansregeringen två gånger.

Det var mer än dubbelt så mycket som den här regeringen höjde dieselskatten med. Alliansregeringen försämrade också dieselskattereduktionen med 2 kronor och 34 öre. Den här regeringen förbättrade dieselskattereduktionen med 1,70.

Jacobsson Gjörtler hänvisar till Konkurrenskraftsutredningen och säger att man borde ha gjort någonting. Den presenterades för ett år sedan. Det står i Konkurrenskraftsutredningen just om dieselskattereduktionen, och detta har vi börjat göra. Det står också om arbetsgivaravgifter i utredningen. Ett förslag är nu ute på remiss om en reduktion på arbetsgivaravgiften när man anställer det första året. Det finns med där. Det finns också en del andra frågor som vi håller på att jobba med i Konkurrenskraftsutredningen. Den ligger som grund för den livsmedelsstrategi som vi jobbar med.

Staffan Danielsson säger att vi behöver kraftig tillväxt i Sverige. Vi har kraftig tillväxt i Sverige – plus 4 procent i bnp. Vi ökar exporten med 5 procent. Det är länge sedan vi ökade exporten så kraftigt i Sverige. Vi har 80 000 fler jobb på ett år, under 7 procents arbetslöshet och en ungdomsarbetslöshet som minskar.

Det sker en kraftig tillväxt i Sverige, och det är också en tillväxt på livsmedelssidan, där exporten ökar. Vi stimulerar livsmedelsexporten och ger 10 miljoner mer till Livsmedelsverket och Jordbruksverket för att jobba med exportgodkännande. Det handlar om främjandeinsatser, inte minst i Asien, där vi har satt en livsmedelsattaché på plats i Peking. Vi har nyligen fått ett avtal om nyexport av livsmedel till Kina, Hongkong och Japan.

Det händer en massa saker, men vi har ännu en alldeles för liten produktion av livsmedel i det här landet. Vi importerar ungefär 50 procent. Det är oroande att vi är så beroende av andra länder med tanke på naturkatastrofer som kan slå ut stora skördar. Inte minst med tanke på befolkningsutvecklingen är det oroande att vi har så låg produktion i Sverige. Befolkningen på jordklotet ökade i går med 240 000 människor. Ungefär lika många till blir vi i dag. I Sverige spränger vi själva snart tiomiljonersgränsen.

Det är klart att vi måste ha en inhemsk produktion av livsmedel. Vi kan inte bara hämta käket där utifrån, där det kanske behövs bättre. Livsmedel är någonting som vi inte kan välja bort. Det går inte att välja bort, och det kan inte produceras någon annanstans än på landsbygd. Frågan är på vilken landsbygd den ska produceras – på svensk eller på annan landsbygd. Jag väljer den svenska landsbygden.

Det är därför regeringen satsar så hårt på att få fram en nationell livsmedelsstrategi. Det handlar om att ha flera olika perspektiv: produktionsperspektiv och konkurrenskraftsperspektiv. Men glöm inte bort konsumentperspektivet! Det är någon som ska köpa käket. Det är någon som ska betala produktionen. Därför måste vi ha ett starkt konsumentperspektiv och se på vad konsumenten efterfrågar.

Den ekologiska konsumtionen ökade med 38 procent 2014 och med 39 procent 2015. Vi importerar massor med ekologiska livsmedel i dag. Det är klart att det är bättre att vi producerar dem på svensk landsbygd, eller hur, Staffan Danielsson? Det är här vi ska ha produktionen – inte i andra länder.

Anf. 22 STAFFAN DANIELSSON (C):

Herr talman! Vi importerar ekoprodukter, men vi importerar oerhört mycket mer vanliga produkter – 55 procent av vår mat. Det ska vi bromsa; det är vi överens om.

Jag vill trumma in mina budskap, Sven-Erik Bucht. Ursäkt lite uppreppning! Det behövs absolut en offensiv svensk livsmedelsstrategi. Den är nödvändig för att vända svensk matproduktion från minskning till kraftig tillväxt. Men den måste vara offensiv. Annars är den inget värd. Den måste innehålla kraftfulla åtgärder som stärker konkurrenskraften i jordbruket. Där måste rejäla tillväxtmål för hela den svenska livsmedelsproduktionen sättas upp. Jag tycker att LRF:s förslag bör vara en bra grundplatta. Visionen måste sedan vara typ en fördubbling på 25–30 års sikt. Svensk produktion är alldeles för liten.

Detta förutsätter dock en bred kraftsamling över alla gränser för att tala för mat producerad så nära som möjligt med regelverk i nivå med de svenska. Kraftsamlingen måste inbegripa näringen, industrin, handeln, politiken, konsumenterna, miljöorganisationerna och ännu fler. Dessa bör enas om ett produktionsmål med stark tillväxtinriktning som ska jämföras med andra samhällsmål, till exempel miljömålen – precis som redan gäller för skogsbruket. Skogen är ett föredöme också vad gäller miljöreglerna. De ligger nära EU-nivån, och näringen har själv tagit ansvar för skarp miljöregler som sedan certifieras i branschprogram och ger mervärden på marknaden. Lyssna på jordbruks- och skogsnäringen, ministern!

Om regelverk och lagar ses över och anpassas en del i EU-riktning samtidigt som branschen ges förtroendet att certifiera mycket av det som anpassas kan jordbruket behålla en hög miljö- och djurskyddsnivå och bättre än i dag få ut mervärden, vilket är nödvändigt. Om man inte vidtar denna flexibla nödvändighet är risken alldeles uppenbar att kräftgången i stället fortsätter och att importen ökar, vilket är det allra värsta för miljö och djurskydd.

En genomgång av jordbrukets skattebördor måste göras. Svenskt jordbruk med sina högre produktionskostnader måste kompenseras med lika eller lägre skatter än övriga länder – inte tvärtom. Det betalar sig genom att det livsnödvändiga svenska jordbruket kan bestå, hålla igång livsmedelsindustrier och ge jobb och skatteintäkter även i framtiden. Det värsta är att jordbruket konkurreras ut av importen. Det får inte fortsätta att ske.

Jordbruksministerns svar vad gäller offentlig upphandling av mat är tyvärr mycket svagt och säkert starkt miljöpartipåverkat. Först lyfter ministern endast vikten av att andelen ekomat ökar och inte att målet måste gälla tillväxt i hela jordbruket, där 93 procent kommer från det vanliga jordbruket. Sedan säger ministern att regeringen vill öka möjligheterna att ”upphandla inte bara ekologiska utan även närproducerade livsmedel”. Inte bara, utan även, står det alltså.

Lyssna, Sven-Erik Bucht, på civilminister Ardalan Shekarabi i upphandlingsfrågorna! Gör inte MP-misstaget att sätta eko som normen och det jordbruk som står för 93 procent av produktionen som undantaget.

Offentlig upphandling ska kräva mat som kommer från djur som fötts upp på platser med regler motsvarande de svenska miljö- och djurskyddsreglerna. Jag vet att EU:s regler inte tillåter att explicit kräva närodlat, men det blir samma resultat om man vill och vågar ställa korrekta krav så som Shekarabi gör.

Anf. 23 LARS TYSKLIND (L):

Herr talman! Ministerns tal om att livsmedel produceras på landsbygden får mig osökt att vilja återge något som jag hörde häromdagen: En landsbygd någonstans kommer alltid att förse oss med livsmedel och energi. Varför då inte vår egen? Det hörde jag på ett seminarium som allianspartierna hade om livsmedelsstrategin, och jag tycker att det var bra sagt. Jag får tacka någon, men jag vet inte riktigt vem det var som sa det.

Herr talman! Vi pratar om konkurrenskraft och så, och vi har en tydlig trend i Sverige i dag att konsumenten efterfrågar svensk mat. Det har visat sig inte minst på köttssidan. Där går det ganska bra nu. Den trenden bygger på att konsumenten ser att det finns svenska mervärden och att man från branschen har blivit bättre på att lyfta fram dem. Det är också en del av livsmedelsstrategin.

Vi har ett delat ansvar. Politiken har ett rättmätigt ansvar för regelverket, skatter, avgifter och så, men branschen har också ett ansvar för att marknadsföra och marknadsanpassa varuutbudet.

Nu fick vi inget nytt besked från ministern, så jag utgår från att vi får se den här propositionen på riksdagens bord i juni och att den har fokus på konkurrenskraft, konsumentperspektivet och svenska mervärden.

När vi nu pratar livsmedelsstrategi kan jag inte låta bli att säga att det inte bara är det svenska jordbruket som producerar livsmedel, utan det gör faktiskt också det svenska fisket och det svenska vattenbruket. De kanske kan få vara på något litet hörn även i livsmedelsstrategin.

Anf. 24 JONAS JACOBSSON GJÖRTLER (M):

Herr talman! Låt oss börja med att reda ut det här med dieselskatten. Landsbygdsministern konstaterar att en kraftig höjning av dieselskatten gjordes under den förra regeringen. Det stämmer, men den röstade ni ju för. Alla partier röstade för den höjningen av dieselskatten. Det blir lite märkligt att anklaga andra för att höja en skatt när man själv har röstat för höjningen.

Jag kan konstatera att det är problematiskt med skattehöjningar generellt och kanske med denna i synnerhet. Men det som är viktigt i det här fallet är vad nettoeffekten blir för bönderna. Den nuvarande regeringen har höjt dieselskatten och ger sedan en kompensation med andra handen, men nettoeffekten för bönderna blir noll. Det vi gjorde var att vi i vårt budgetalternativ sa nej till er skattehöjning och samtidigt ändå ökade vår kompensation till bönderna, vilket gav en positiv nettoeffekt för bönderna. Då har vi rätt ut det.

När det gäller strategin är jag lite bekymrad över var det här ska landa. Landsbygdsministern anger här i sitt svar att mycket inte är klart. Men en sak verkar vara klar, och det är att ett mål som ska finnas med är att andelen ekologisk produktion och konsumtion av ekologiska livsmedel ska öka. Jag tycker att detta är märkligt och ofokuserat. Ekologisk produktion är en produktionsform bland många andra. Det vi ser är just det som landsbygdsministern också tar upp, det vill säga att efterfrågan på ekologiskt ökar. Marknaden hanterar detta alldeles själv. Produktionen ökar när efterfrågan ökar. Vad är syftet med att sätta ett mål för någonting som marknaden själv kan klara av att hantera?

Prot. 2015/16:93

15 april

Svar på
interpellationer

Jag tror att risken är att det här blir ofokuserat. Det är viktigt att regeringen prioriterar, avgränsar och fokuserar så att livsmedelsstrategin blir tydlig. Målen ska vara tydliga, tidssatta och mätbara. Samtidigt måste regeringen ta tag i de kortsiktiga problemen. Vad gör regeringen åt att Kemikalieinspektionen nu genom sina beslut riskerar att slå ut svensk odling?

Anf. 25 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S):

Herr talman! Det finns många saker som man måste jobba med när man ska stärka ett näringslivsklimat. Man måste stödja den växtkraft och det entreprenörskap som finns i näringslivet. I dag pratar vi om de företag som vi kallar för lantbruk.

När man ska stötta måste man också ta vara på det som svenska företag, svenska lantbruk och svensk livsmedelsproduktion är bra på och också ta vara på det som marknaden efterfrågar. Man kan inte bortse från konsumentperspektivet. Jag är övertygad om att vi måste lyfta upp de svenska mervärdena på ett betydligt bättre sätt än vad vi har gjort någonsin tidigare.

Det handlar om miljötänket som finns. Vi är världsmästare på det. Vi är världsmästare på djurhälsa. Vi använder minst antibiotika inom EU. Vi är ett salmonellafritt land. Vi har vatten som många länder saknar. Vi har 600 000 hektar åkermark som inte är under plog.

Det är klart att vi har förutsättningar att producera mer svenskt livsmedel. Det kan vara ekologiskt eller konventionellt odlat – eller miljöanpassat som jag brukar kalla svenskt konventionellt jordbruk, för svenskt konventionellt jordbruk är mer miljöanpassat än många andra länders jordbruk.

Tysklind nämnde propositionen. Det här är en viktig proposition och ingenting som man kan hasta fram. Vi räknar med att vi ska kunna lägga fram den på riksdagens bord i slutet av maj. Vi måste jobba med det här på så sätt att vi får en bred majoritet i riksdagen för det. Om vi ägnar oss åt partipolitisk pajkastning och inte får en livsmedelsstrategi kommer vi inte att lösa det här problemen långsiktigt. Låt oss ta det här gemensamt.

Sedan kan handlingsplanerna för att nå målen se mycket olika ut beroende på vilken regering som sitter. Vi kommer att ha en handlingsplan för att nå målen, men försök att inte även i det här ha partipolitisk prestige. Det är alldeles för viktigt för det här landet att vi ökar vår livsmedelsproduktion. Det här får vi inte slarva bort.

Offentlig upphandling är en mycket viktig del. Den är viktig så att man också kan handla med de speciella krav som vi har på svensk livsmedelsproduktion. Jag och statsrådet Shekarabi är helt överens om det.

Det kommer att bli en ny lagstiftning. Vi får ju en möjlighet med det EU-direktiv som finns, och vi har till och med satt en upphandlingsmyndighet på plats som ska hjälpa de svenska kommunerna och landstingen att göra upphandlingar på ett korrekt och bra sätt. Regeringen stärker alltså den här delen i mycket stor utsträckning.

Jag vill ge ett exempel på det här med svenska mervärden och hur konsumenterna styr. Jag brukar gå till Ica, Coop, Hemköp och så vidare, och så tittar jag på fläskfiléhögarna. I kyldisken är det inte många fläskfiléer från Sverige för 149 kronor kilot kvar. Och fläskfiléerna för 79 kronor kilot ligger kvar i högar. Där visar konsumenterna vad de vill ha och att de värderar svensk kvalitet väldigt högt. Jag tror på svenskt jordbruk.

Anf. 26 STAFFAN DANIELSSON (C):

Herr talman! Tack för dialogen, herr landsbygdsminister! Jag känner landsbygdsministern som en hedervärd och landsbygdsvänlig person som vill väl och försöker. Det är bra. Men han har ett parti, en finansminister och ett annat regeringsparti att släpa på, och det är där min stora oro ligger. Jag vill därför stärka landsbygdsministern i hans tuffa kamp i de inre regionerna.

Jag vet att Socialdemokraterna, till skillnad från Miljöpartiet, förstår vad ett effektivt jordbruk som ger avkastning betyder och vad bönder och livsmedelsindustrier betyder. Jag hoppas att Socialdemokraterna och Centerpartiet, och Alliansen, kan enas om en kraftfull livsmedelsstrategi. Den måste nämligen vara kraftfull, herr minister. Så illa utsatt är det svenska jordbruket.

Visst köper man griskött nu. Det är jättebra. Men Sveriges produktion av grisar har minskat från 4 miljoner till 2 ½ miljon på 25 år. Det måste vända. Det är bra att det finns tecken på att det håller på att vända, men det måste förstärkas. Mjölkkrisen, som vi snart ska diskutera, är akut. Där ökar det inte. Det behövs alltså en kraftfull livsmedelsstrategi.

Det är som sagt bra att Ardalan Shekarabi och Sven-Erik Bucht är överens om att vi ska upphandla och kunna ställa krav på svenska mervärden. Men det jag kritiserade i interpellationssvaret var att kraven i första hand ska riktas mot en nisch av jordbruket, ekologiskt, och inte hela jordbruket. Då blir det fel. Jag vet precis var de tankarna kommer ifrån.

Jag hoppas att vi kan nå en bred överenskommelse om strategin, om ett tillväxtnål för hela jordbruket. Där ska självfallet även ekocertifieringen öka. Men det ska, som Jonas Jacobsson Gjörtler utvecklade så väl, ske på marknadens villkor.

Anf. 27 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S):

Herr talman! Staffan Danielsson uttrycker en oro för att jag har en finansminister att släpa på. Jag har en fantastisk finansminister som ställer upp på svenskt lantbruk och svensk landsbygd. Jag tror att det var mycket jobbigare för Staffan Danielsson under förra mandatperioden då finansministern sa att han inte trodde på svenskt produktionsjordbruk. I dag har vi en finansminister som gör det.

När det gäller offentlig upphandling och svenska mervärden ingår bland annat ekologiskt i det, men även mycket annat ingår. Det är klart att vi ska kunna använda svenska mervärden också i den offentliga upphandlingen.

Livsmedelsproduktion är viktig. Den här regeringen har ett jättetufft mål om lägst arbetslöshet i EU till 2020. Det tuffa målet försöker man nästan håna oss för. Men det är oerhört viktigt att människor får jobb och kan förverkliga sina livsdrömmar. Inom den här branschen – jordbruket, primärproduktionen, livsmedelsindustrin – finns det möjlighet att skapa nya jobb.

I dag jobbar drygt 50 000 inom primärproduktionen och 55 000 inom livsmedels- och dryckesindustrin. Det är klart att om vi ökar den produktionen kan vi snabbt få många nya jobb och många nya jobb på svensk landsbygd. Det här är jätteviktiga saker. Därför måste vi ha en kraftfull livsmedelsstrategi.

Prot. 2015/16:93

15 april

Svar på
interpellationer

Men, bästa vänner, använd inte argumentet ”ifall jag inte får in precis det som jag tycker röstar jag emot”. I så fall får vi ingen livsmedelsstrategi. Använd i stället kraften till att sätta långsiktiga mål. De är kanske inte tydliga. Men använd handlingsplanen för att förverkliga dem. Se till att det blir verkstad! Det är verkstad som kommer att räknas.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 4 Svar på interpellation 2015/16:525 om det svenska jordbruket

Anf. 28 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S):

Herr talman! Staffan Danielsson har frågat mig om jag är beredd att verka för att jordbruket i största möjliga utsträckning, i alla möjliga sammanhang, inte ska betecknas som ”miljöfarlig verksamhet” utan som ”livsnödvändig verksamhet”.

Jag instämmer i Staffan Danielssons resonemang om att jordbruket är livsnödvändig verksamhet. Jag tror på det svenska jordbruket och den svenska maten. Det är därför jag och regeringen under 2016 kommer att lägga fram en proposition om en ny livsmedelsstrategi till riksdagen. Utgångspunkten i arbetet med livsmedelsstrategin är att det finns stor potential i den svenska livsmedelsproduktionen och efterföljande led. Svensk livsmedelsproduktion har förutsättningar att bidra till ökad tillväxt och sysselsättning i hela landet och till regeringens mål om lägst arbetslöshet i EU 2020.

De gröna näringarna och livsmedelsindustrin är viktiga för hållbar utveckling och tillväxt i hela landet. I delar av landet är ett aktivt jordbruk en förutsättning för boende och för en positiv utveckling på landsbygden. Jordbrukslandskapet innehåller natur- och kulturvärden som har stor betydelse för bland annat besöksnäring, friluftsliv och livskvalitet för boende och besökare på landsbygden.

Jag är väl medveten om att det finns utmaningar för jordbruket. Ett exempel är de miljörisker som finns och som förutsätter att uppsatta regelverk på miljöområdet efterlevs. De åtgärder som regeringen föreslår har som syfte att bidra till såväl konkurrenskraft som en grön omställning och att de nationella miljökvalitetsmålen kan nås.

Regeringens ambition är att svensk livsmedelsproduktion, både konventionell och ekologisk, ska vara konkurrenskraftig bland annat genom att fortsätta tillvarata och utveckla svenska mervärden – en hållbar produktion av säkra livsmedel med höga klimat- och miljöambitioner samt god djurhälsa och ett gott djurskydd.

Anf. 29 STAFFAN DANIELSSON (C):

Herr talman! Jag sliter på ministern i dag. Men det gör jag inte varje dag. Vi tar alltså allting på en gång.

Visst påverkar jordbruket miljön, både positivt och negativt. Utan jordbruk har vi inga betesmarker, inga åkrar, mindre biologisk mångfald och inget kretslopp. Men det finns också risk för till exempel växtnärläcksage.

Vi är människor, och utan jordbrukets livsmedelsproduktion skulle befolkningen på jorden minska drastiskt. Jordbruket och livsmedelsproduktionen är alltså en för människan helt livsnödvändig verksamhet, med både positiv och negativ inverkan på miljön.

Signalvärdet av hur staten väljer att beteckna jordbruket i olika sammanhang är oerhört viktigt. Det är oacceptabelt att som nu sker lägga mycket stort fokus på att jordbrukets verksamhet är miljöfarlig, att det ska vara ingången. Vi möter uppväxande generationer som till och med känner rädsla för jordbruket och dess livsnödvändiga verksamhet.

En ändring av hur jordbruket bör betecknas ändrar inte det viktiga arbetet på gårdarna och hos myndigheterna med att ständigt minska jordbrukets miljöbelastning. Det arbetet ska fortgå, med beaktande av att svenskt jordbruk ligger mycket långt fram. Regelverken och kostnaderna får inte skärpas så mycket att produktionen läggs ned och ersätts av matimport från länder vars jordbruk påverkar miljön betydligt mer än det svenska gör. I så fall har det bästa blivit det godas fiende, vilket varken gagnar svenskt jordbruk eller miljön.

Det svenska jordbruket och den svenska livsmedelsproduktionen ligger internationellt sett i täten vad gäller miljö- och djurskydd. Jordbruk är den ursprungliga basnäringen och spelar en avgörande roll för att jord, sol och fotosyntes ska kunna användas till att producera den livsnödvändiga mat som vi alla måste ha.

Tyvärr är Sverige i dag EU:s mest importberoende land. Sverige gör med stor miljönytta allt för att minska det miljöfarliga jordbrukets alla miljöstörringar. Idealet för våra myndigheter verkar ibland vara jordar som är bevuxna med gräs eller skog eller naturreservat.

Sverige tolkar EU:s nya vattendirektiv hårdast. Vi kanske kommer att lägga ned och i stället importera från andra länder som inte tolkar lika strikt. Det är inte acceptabelt. En utveckling som leder till att jordbruket flyttar ut vore skandalös.

Jag erkänner att interpellationen är lite filosofisk, herr minister. En orsak till att jag har skrivit den är att Sverige, svenska politiker och svenska myndigheter inte drar sig för att ställa ibland alltför höga krav på det redan miljövänliga svenska jordbruket. En anledning torde absolut vara att man ser det främst som en miljöfarlig verksamhet, motsvarande gruvindustri och pappersbruk. Det kanske vore bättre om det flyttade ut från Sverige så att vi kan importera maten och så att miljöstörringarna tas där i stället. Men man inte jämföra jordbruket med miljöstörrande, kemiska och andra industrier.

Jordbruket är en livsnödvändig verksamhet som använder jord, sol, vatten och fotosyntes för att skapa mat och energi, öppna landskap och levande bygder.

Det är bra att jordbruksministern och jag är överens om att jordbruk i Sverige och världen är livsnödvändig verksamhet. Men jordbruksministern säger egentligen inget om att begreppet miljöfarlig har fått en alldeles för stor tyngd. Tillsammans borde vi mynta begreppet livsnödvändig verksamhet som ett signalord i de sammanhang där det är möjligt. Är landsbygdsministern verkligen inte beredd att verka tillsammans med mig och andra för detta goda?

Prot. 2015/16:93
15 april

Svar på
interpellationer

Anf. 30 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S):

Herr talman! Staffan Danielsson döper om mig ibland till jordbruksministern i sina inlägg. Det tar jag som en komplimang som visar att Staffan Danielsson ser att den här landsbygdsministern jobbar stenhårt för svenskt jordbruk.

All mänsklig verksamhet har på ett eller annat sätt en mer eller mindre miljöpåverkan. Svenskt jordbruk är definitivt i världsklass när det gäller miljötänk. Det påverkar inte på det sättet som jordbruket gör i många andra länder där det har en mycket kraftig påverkan på miljö och klimat.

Det finns till exempel en stor produktion av mjölk i kombination av köttproduktion. Det gör också att svenskt kött inte alls har samma klimatpåverkan som kött från andra länder, vilket under den senaste tiden givetvis har varit mycket omdiskuterat med anledning av landsbygdsministerns uttalande att han tycker om kött. Han sade då också att han tycker om fisk och älskar svenska grönsaker. Det finns alltså många dimensioner i detta.

Staffan Danielsson säger att man ska sätta fokus på svenskt livsmedel, primärproduktion och livsmedelsindustrin. Statsminister Stefan Löfven skrev i sin första regeringsförklaring hösten 2014 att vi ska ha en nationell livsmedelsstrategi. För första gången finns det en livsmedelsstrategi med i en regeringsförklaring i Sverige.

Det är klart att vi sätter mycket fokus på just en livsmedelsstrategi och på det sättet skapar jobb på svensk landsbygd så att den ska leva och må gott. Det behövs givetvis även andra åtgärder, det hjälper inte bara att det finns jordbruk som går bra. Man behöver också service, och den här regeringen satsar nu kraftigt på landsbygdsbutiker. Vi ökar investeringsstöden till lanthandeln med mer än dubbelt så mycket, alltså 88 miljoner årligen i investeringsstöd, och 35 miljoner årligen i driftsstöd för de lanthandlare som är särskilt utsatta. Det är viktigt att det finns landsbygdsbutiker så att jordbruken kan finnas och leva där.

Vi satsar också på utbildning och digitalisering för att bygga ut bredband. Det går inte att tömma en mjöltkank i dag utan att man kopplar upp sig på ett datasystem. Det är viktigt att man bygger ut bredband på svensk landsbygd för att jordbruksnäringen ska kunna leva, verka och utvecklas där.

Anf. 31 STAFFAN DANIELSSON (C):

Herr talman! Vi talar lite förbi varandra här, landsbygdsministern. Vi är överens om väldigt mycket. Sedan kan vi diskutera om medlen och åtgärderna ligger i linje med det som vi är överens om. Men det är stabilt.

Ord är väldigt viktiga, och livsnödvändighet är ett väldigt viktigt signalord. Vad är det första man tänker på när man ska fatta beslut om svenskt jordbruk i riksdagen och på myndigheter? Är det att det är en miljöfarlig verksamhet typ pappersindustri och kemisk industri som ska begränsas och helst flyttas ut från Sverige? Eller ska vi tänka: Det här är en livsnödvändig verksamhet som utnyttjar jord, vatten, sol och fotosyntes för att uthålligt producera det som alla människor måste ha, nämligen mat?

Jag menar att det är viktigt att vi har den andra ingången som huvudingång. Jag hävdar att man tyvärr inte har det i dag hos många myndigheter, i många skolor och så vidare. Ordet miljöfarlig tar över. Ministern har helt enkelt inte gått in på den frågan. Jag vill återkomma till att det

vore värdefullt om vi hade det som helikopterord för den här verksamheten.

Sedan ska vi självfallet i miljöbalken, inom myndigheter och tillsammans med näringen jobba för att fortsätta att minska de negativa miljöeffekter som finns, men som är mindre i Sverige jämfört med alla jordens länder. Det är det som är min poäng.

En parallell till detta är ordet ekologi. En bidragande orsak till den stora framgången med konceptet ekologisk certifiering är ju att man har tagit monopol på ett vetenskapligt begrepp, ekologi. Det gör att många tror att det bara finns bara ett miljöalternativ i världen när det gäller jordbruk, det ekologiska. Det är genialt, men det är inte riktigt korrekt. Det ger marknadsföringen en kraft, speciellt när Naturskyddsföreningen och andra ställer detta mot giftjordbruket i Sverige. Men jordbruksministern har varit överens om att det ju är världens bästa vanliga miljöjordbruk som vi inte får sticka kniven i ryggen på med sådana formuleringar. Ord är jätteviktiga.

För att återgå till hur svenskt jordbruk ska betecknas hoppas jag att jordbruksministern tar med sig den här debatten och funderar lite i sin kammare tillsammans med sina medarbetare. Jag skulle bli väldigt glad om man oftare använde begreppet livsnödvändig verksamhet för det svenska jordbruket i skrifter och texter från regeringen, i myndighetsinstruktioner och så vidare. Den miljöfarliga biten kan vara med, men på en lägre nivå.

Det var det som jag ville lyfta fram med den här debatten och skicka med till jordbruksministern och till alla andra som skriver om jordbruk och mat. Jordbruk i världen, och framför allt i Sverige, är en livsnödvändig verksamhet som vi ska vara rädda om. Vi ska göra den så miljövänlig som möjligt, men vi ska i första hand inte ha ingången att Kemikalieinspektionen och andra ska ställa hårdare krav så att jordbruket riskerar att flytta utomlands eftersom det är så miljöfarligt. Det är i grunden en livsnödvändig verksamhet, och det är det som vi ska lyfta fram.

Anf. 32 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S):

Herr talman! Begreppet miljöfarlig verksamhet infördes 1969 i Sveriges miljölagstiftning. Med tanke på att det är så länge sedan kan man tycka att det är ett väldigt ålderdomligt begrepp sett till hur företagen i dag ägnar sig åt miljöarbete. Det är stor skillnad jämfört med när begreppet infördes 1969.

Jag hoppas att det blir fler som jag och Staffan Danielsson som använder begreppet livsnödvändighet. Jag använder ofta det begreppet. Svensk jordbruk är en livsnödvändighet för en levande landsbygd. Ett livskraftigt och aktivt skogs- och jordbruk är också en jätteviktig del för att vi ska kunna klara klimatomställningen,

Vi har goda förutsättningar för både jord- och skogsbruk i Sverige. Vi har tillgång till mark och naturliga produktionsförutsättningar. Som exempel är 70 procent av Sveriges yta täckt av skog. Det är klart att vi måste nyttja den på ett smart sätt vid klimatomställningen. Brukad skog tar upp CO₂ så att det stänker om det.

Prot. 2015/16:93
15 april

Svar på
interpellationer

Sedan har vi också kompetens. Det finns en utvecklingskraft och jättestor kompetens inom jordbruket. Den kompetensen finns både inom det ekologiska jordbruket och inom det miljöanpassade jordbruket. Det gäller att skapa konkurrenskraft för alla delar. Vi måste lyfta fram de svenska mervärdena mycket mer. Det är framtiden att också kunna exportera mer.

Jag har rest i Asien för främjandearbete. Där säger man att vi har så säkra och högkvalitativa livsmedel i Sverige. Det är därför man vill köpa våra livsmedel, inte för att de är billiga.

Anf. 33 STAFFAN DANIELSSON (C):

Herr talman! Jag hade kanske inte behövt detta slutinlägg, men jag nappade på något som ministern sa och vill göra ett medskick.

Svenska mervärden – javisst! Sverige ligger väldigt väl till med våra grundbultar: salmonellafrihet, låg antibiotikaanvändning, utbildade bönder, bra klimat och alltihop. Men Sveriges bönder kan inte vara hur långt före som helst.

Vi har satsat på den svenska modellen sedan 90-talet, och vi har tappat 25 procent av produktionen. Det måste också finnas ett kostnadsfokus. Vi kan inte ligga alltför långt före, utan måste ibland kanske anpassa oss, förenkla en del regler och låta näringen ta ansvaret. Kostnaderna betyder väldigt mycket. Vi måste se på utvecklingen. Det är inte säkert att ”more of the same” räcker, utan vi måste också ha fokus på att öka konkurrenskraften och lönsamheten genom lägre kostnader, skatter och avgifter och genom förenklingar. Men det är en annan debatt än den om jordbrukets livsnödvändighet.

Jag tackar för debatten och hoppas att den kan sätta spår i att vi tillsammans ibland använder det här ordet mer än tidigare.

Anf. 34 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S):

Herr talman! Jag utgår från att vi är helt överens om att svenskt jordbruk är en livsnödvändighet och att vi måste öka den svenska produktionen, men också om att vi måste öka den på ett hållbart sätt och ta ansvar för miljön. Jag tror att det är väldigt viktigt att vi gör det på det sättet.

Tack för en bra debatt, och väl mött i nästa debatt, Staffan!

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 5 Svar på interpellation 2015/16:526 om den svenska mjölknäringen

Anf. 35 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S):

Herr talman! Staffan Danielsson har frågat mig om regeringen och jag avser att gripa in för att på olika sätt förbättra villkoren för den svenska mjölknäringen eller ej.

Jag är övertygad om att mjölken är en framtidssektor i vårt land. Sverige har goda förutsättningar för mjölkproduktion. Vi har gott om mark och vatten, ett stort kunnande och en god djurvälfärd. Konsumtionen av mjölk ökar i världen. Däremot tillhör det villkoren på världsmarknaden att balansen mellan utbud och efterfrågan skiftar, vilket gör priserna rörliga.

Det är en utmaning för våra mjölkföretag att hitta strategier för att hantera detta.

I februari 2015 kallade jag till ett möte med representanter för organisationer, företag och myndigheter med koppling till mjölkproduktionen. Initiativet togs mot bakgrund av uppvaktningar från branschen om oro för det kritiska läget i många svenska mjölkföretag. Det togs fram en gemensam handlingsplan för mjölk, där aktörerna i branschen definierade åtgärder för att stärka mjölkföretagen på kort och på lång sikt. Jag ser det som mycket värdefullt att branschen samlar sig till en gemensam strategi, och min syn på detta är att alla strategier kontinuerligt behöver utvecklas i en föränderlig värld. Målen och åtgärderna i handlingsplanen är sprungna ur aktörernas engagemang och vilja till handling.

En rad åtgärder har redan vidtagits av regeringen för att stärka mjölkföretagens konkurrenskraft. Regeringen har remitterat ett förslag om sänkta arbetsgivaravgifter för den första anställda. Detta föreslås träda i kraft den 1 januari 2017. Bland andra åtgärder återfinns en nötpeng inom gårdsstödet, ersättning för utökad klövhälsovård i landsbygdsprogrammet, maximal nationell medfinansiering av det särskilda stödet från EU till mjölkproducenter, exportfrämjande åtgärder för mejerisektorn samt villkorad läkemedelsanvändning. Jordbruket kompenseras också fullt ut för de höjningar av dieselskatten som görs 2016. Därutöver görs en temporär nedsättning av skatten för jord- och skogsbrukets arbetsmaskiner med ytterligare 27 öre per liter under åren 2016–2018. Den temporära nedsättningen motsvarar en minskad kostnad för lantbruket med ca 100 miljoner kronor per år.

Avslutningsvis vill jag lyfta fram att regeringen arbetar med att ta fram en nationell livsmedelsstrategi för att stärka konkurrenskraften inom livsmedelskedjan. Syftet är att långsiktigt och strategiskt stärka och utveckla den svenska matproduktionen, där mjölken har en central del.

Anf. 36 STAFFAN DANIELSSON (C):

Herr talman! Griskötts-, nötkötts- och fjäderfäproduktionen har minskat kraftigt i Sverige, och mjölkproduktionen är nu i en stor och djupt allvarlig kris, vilket dränerar mjölkgårdarna på kapital och leder till konkurser och nedläggningar. En konkurs för en lantbrukare är helt förödande, eftersom man i princip alltid borgar för lånen också med sin privata ekonomi och därför ofta både förlorar gården och får släpa med sig miljon-skulder vidare i livet.

Många vanliga mjölkbönder – ekmjölken omfattas knappast av krisen – som gjort mångmiljonsatsningar det senaste decenniet, oftast uppmunttrade av rådgivare, näring, politiker och banker, ser nu sina kalkyler ligga i spillror när mjölkpriset är på 1980-talsnivå på grund av avregleringen inom EU och Rysslands och Kinas minskande import. Det är bra att EU nu diskuterar olika åtgärder, som produktionsbegränsningar, exportstöd och nationella stödinsatser, för så djup är krisen.

Statsrådets svar är kort och magert som en sticka, tycker jag. Det är bra att Sven-Erik Bucht tror på svensk mjölkproduktion, trots att den blöder. Han ser det som ”en utmaning för våra mjölkföretag att hitta strategier” när priset är på 1980-talsnivå. Jo tack!

Prot. 2015/16:93
15 april

Svar på
interpellationer

Väldigt lite har gjorts av regeringen. Man har kommit med en handlingsplan, tal om lånegarantier som inget bidde och sänkt arbetsgivaravgift för den först anställda i ett företag utan anställda. Det är bra men väldigt lite. Statsrådet nämner ersättning för utökad klövhälsövård och några andra saker. Hör inte statsrådet hur tomt och ihåligt detta ekar? Vore jag en hårt pressad mjölkbonde med illröda resultatsiffror och konkursen hängande över huvudet skulle jag slita mitt hår.

Är det då de enskilda företagarnas fel att de investerat och i någon mån förlitat sig på den prisstabilitet som rått de senaste 100 åren? Eller har staten också ett ansvar genom radikalt ändrade förutsättningar? Det senare är vad jag tycker. De senaste åren har staten genom olika regleringar svarat för en stabilitet i villkoren, eftersom mjölkproduktion är oerhört arbets- och kapitalkrävande och en bonde som investerar tungt måste förlita sig på stabilitet. Sådan har också funnits.

Men nu är det en helt annan situation. EU har tagit bort sina mjölkkvoter. Ryssland och Kina har minskat sin import. Mjölkpriset har sjunkit från 3,50 per kilo till 1980-talsnivå, det vill säga 2,50–2,60 kronor per kilo mjölk. Andra länder agerar. De känner ett ansvar för att stödja hårt pressade företagare när krisen är som värst. Det har talats vitt och brett om kreditgarantier från regeringen, men det bidde inget. Regeringen stödde inte Centerpartiets förslag om lägre dieselskatter, inte heller att EU temporärt skulle bidra till att minska överskotten.

Kommer regeringen att ställa sig bakom frivilliga produktionsbegränsningar, som nu diskuteras, och använda den möjlighet till nationellt stöd som kan öppna sig? Kommer regeringen att använda mer av landsbygdsprogrammet för riktade miljöersättningar till mjölkgårdarna? Kommer regeringen att stödja en nationell kampanj för att stötta svensk miljövänlig mjölkproduktion, en bred kampanj för att köpa mjölk, ost och fil som är närproducerad under goda miljö- och djurskyddsbetingelser?

Det behövs åtgärder, Sven-Erik Bucht, men det har varit magert med sådana. Det är bra med en strategi för framtiden, men det behövs också action nu. Jag kan bara tala för de mjölkbönder jag träffar. De är förtvivlade, för det går inte runt med rådande priser. Man blöder. Det är inte bra för svensk landsbygd, svensk livsmedelsindustri, svenskt lantbruk eller Sverige.

Anf. 37 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S):

Herr talman! Regeringen och jag är mycket väl medvetna om att det är ett tufft och utmanande läge för mjölkproducenterna. Det råder en obalans på världsmarknaden. Det här gäller inte bara svenska bönder, utan bönder i hela EU. Faktum är att det i dag är ett jätteproblem i hela världen. Bönderna är pressade. Det är annorlunda regelverk i de andra länderna, men de är pressade ändå. De kan ha väldigt låga kostnader, men är ändå pressade. När det råder överproduktion är det ett problem.

Det finns en bakgrund till denna överproduktion. Under 2013 ökade den totala produktionen globalt väldigt starkt. Det hade att göra med att Kina efterfrågade väldigt mycket. Nya Zeeland ökade med närapå 14 procent, Brasilien med närmare 9 procent. USA ökade. Europa ökade med 5,6 procent under den här tiden. Det var till och med så att Sverige ökade produktionen med 2 procent. När sedan Kina slutade importera och det ryska embargoet dessutom kom på plats gick självklart luften ur.

Där är förklaringen. Det är en väldigt stor obalans på världsmarknaden. Men långsiktigt gör man bedömningen att efterfrågan kommer att öka. Vi har nu till och med fått bland annat mjölkpulverexporttillstånd till Kina. Det är väldigt viktigt för att vi ska få ut produkterna på nya marknader. Det är därför regeringen satsar mycket på exporten.

Staffan Danielsson säger att det ekar tomt. Jag ska läsa upp det igen. Jag rekommenderar Staffan Danielsson att sedan läsa protokollet för att se vad som görs.

Det är sänkta arbetsgivaravgifter det första året. Det motsvarar ganska många tusenlappar i månaden för en jordbrukare. Det motsvarar ganska många ören på mjölken, 5, 6, 7 ören på mjölken för en jordbrukare.

Det är maximal nationell medfinansiering. Det är 155 miljoner utbetalda till svenska bönder. Långt ifrån alla länder i EU medfinansierar det. Sverige gör maximal medfinansiering.

Det är dieselskatten. Det innebär att vi i statsbudgeten avsätter 300 miljoner mer under tre år. Det är 900 miljoner.

Vi fördubblar metangasstödet med 30 miljoner till. Det är 240 miljoner under perioden som betalas ut i metangasstöd. Det är en jättebra sak för jordbruket.

Vi avsätter 150 miljoner till utökad klövhälsovård.

Nötpengen är 800 kronor per djur. Det är ett nytt stöd.

Det är rådgivning till mjölkföretagen tillsammans med LRF Mjolk där vi satsar ett antal miljoner.

Vi satsar också på innovation. Det är ett stort program med 300 miljoner till innovation inom jordbruket under programperioden.

Vi har exportfrämjande åtgärder. Business Sweden fick omgående när mjölkkrisen uppstod 300 000 kronor extra för att jobba med de bitarna.

Vi har satsat 10 miljoner på Jordbruksverket och Livsmedelsföretagen för att godkänna anläggningar.

Vi har satsat 2–3 miljoner på lantbruksråd i Peking.

Vi satsar också pengar på villkorad läkemedelsanvändning som också ska göra det billigare.

Även om Staffan Danielsson kallar det för att det är tomt och säger att det inte finns någonting är det ändå tolv punkter som jag läste upp. Om Staffan till nästa inlägg har glömt de punkterna: Ta ut ett protokoll och lägg det på nattduksbordet!

Anf. 38 STAFFAN DANIELSSON (C):

Herr talman! Det är inte helt tomt, och det har gjorts en del. Jag ska vidgå det. Jag är glad för det. Det som statsrådet läste upp här om medfinansieringen är bra. Att dieselskatten sjönk något i stället för att kraftigt höjas för jordbruket är bra. Men det var väldigt synd att den höjdes först.

Jag skickar med att EU inte skulle knorra ett dugg som vi sänkte jordbrukets kostnader med en halv miljard eller mer genom att anpassa dieselskatten till EU-nivå. Det tycker jag livsmedelsstrategin ska innehålla. Det kanske inte går över en natt, men det måste vara ambitionen. Det finns ingen rimlig anledning till att jordbruket ska ligga så mycket högre i den nästan största kostnadspost man har jämfört med övriga EU-bönder.

Jag ger kredd till ministern för de insatser som ändå har gjorts. Men det är en väldig mjölkkras. Situationen är akut, och det behövs mycket mer. Näringen och företagen har ett ansvar, och tro mig som de kämpar! Men staten och vi alla har också ett ansvar för en rimlig stabilitet i en akut kris-situation. Det är vad vi har nu.

Jag är i princip för alla åtgärder som på kort och lång sikt kan minska mjölkföretagens kostnader och tillföra högre intäkter. Det värsta är att mjölkföretagen försvinner. Då försvinner öppna landskap, biologisk mångfald, kretslopp och livsmedelsindustri. Det är därför insatserna be-hövs. De kostar, men de lönar sig.

Låt mig lyfta fram några av de saker som vi redan delvis har talat om. Det behövs en översyn av svenska skatter och avgifter och en sänkning till EU:s nivåer. Visst är det bra med sänkta arbetsgivaravgifter, men de ligger fortfarande väldigt högt.

Drivmedelsskatterna är det stora klipp som vi skulle kunna göra för att sänka alla bönders kostnader, och inte minst mjölkböndernas, utan att EU knorrar. Jag kan tycka att det är bättre än att införa nya bidrag om valet står däremellan. Men vad gäller mjölken behövs nog både och.

En djurvälståndssättning inom landsbygdsprogrammet riktat till näringen kan man säkert hitta regelverk för och motivera. Det tror jag är nöd-vändigt.

Frivilliga produktionsbegränsningar tillsammans med riktade stöd är något som EU nu med all sannolikhet kommer att möjliggöra, som mi-nistern nog har varit emot. Jag tror att det också är helt nödvändigt. Där hoppas jag att ministern kan ha en god dialog med näringen och hitta en väg att komma fram. Det är nu det behövs insatser.

Den kraftsamling som jag hoppas kommer i livsmedelsstrategin kunde sättas in genast genom att parterna, näringen, handeln, industrin, politi-ken och inte minst miljöorganisationerna uppmanar konsumenterna i Sverige att handla miljövänligt genom att köpa mjölk, ost och fil som är ursprungs-märkt Sverige. Det skulle ge en boost för näringen. Det skulle fokusera på att man i första hand köper det som är ursprungsmärkt Svenskt.

Mitt budskap är, ministern: Lyssna på jordbruksnäringen, lyssna på livsmedelsindustrin och lyssna på Centerpartiet! Jag hoppas att han kan skramla fram lite pengar av finansministern, som ser jordbruket som en framtidsnäring och säkert vill vara med och bidra, eller hur, statsrådet Bucht?

Anf. 39 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S):

Herr talman! Visst skulle vi vilja göra mer. Men utgångspunkten var inte den bästa. Det var minus 67 miljarder i statskassan. Vi har gjort en hel del. Inte minst var *ett* steg att få en finansminister som tror på svenskt pro-duktionsjordbruk. Vi fick en sådan finansminister som trodde på det.

De tolv punkter som jag räknade upp, Staffan Danielsson, innebär att många miljoner ur statskassan går till dessa mer eller mindre akuta åtgär-der för att stävja den problematik som finns. Sedan pågår det diskussioner på EU-nivå om ytterligare insatser.

Det har varit föredragningar i både miljö- och jordbruksutskottet och EU-nämnden om att det viktiga är att de insatserna ska ha mer marknads-inriktad karaktär och att det som görs på EU-nivå inte ha en marknadsstö-rande karaktär. Det har också varit den svenska hållningen.

Det man nu är överens om är att man höjer interventionsvolymerna. Det är ändå minst marknadsstörande, men de kan delvis störa marknaderna. Interventionsvolymerna för både smör och mjölkpulver fördubblas nu. Sedan finns det också andra saker som diskuteras på EU-nivå.

Det är väldigt viktigt att vi öppnar för nya marknader. På det sättet jobbar vi också exportfrämjande från Sverige. Vi har antagit den nya exportstrategin. Vi jobbar inte minst mot länder i Asien. Vi har nyligen fått tre avtal som handlar om jordbruksprodukter och mjölkprodukter i såväl Kina och Hongkong som Japan. Det är väldigt viktigt.

I närområdet är svenskmärkning viktig. Där har branscherna tagit väldigt positiva steg. Svenskt kött är ett exempel. Det gjordes för ett antal år sedan och har blivit en succé. Nu kommer man att göra svenskmärkning också på mejeriprodukter. Lanseringen drar igång nästa vecka, och jag är inbjuden till den lanseringen. Också det är en viktig del.

Vi kan tala om att det offentliga ska upphandla mer av svenska livsmedel och svenska mejeriprodukter. Men svensk offentlighet, kommuner och landsting, står för ungefär 4 procent av den totala konsumtionen. Alla vi andra konsumenter står för 96 procent.

Det har väldigt stor betydelse hur vi betar oss när vi går på vår Ica-affär, Konsumaffär, Hemköpsaffär eller vad den nu heter och vilka produkter vi väljer. Det har också betydelse hur handlaren ställer ut produkterna. Det beror på många olika saker.

Det blir en enorm kraft om de 96 procenten börjar välja svenskt. Då förändras bilden och möjligheterna snabbt – mycket snabbare än politiska åtgärder.

Anf. 40 STAFFAN DANIELSSON (C):

Herr talman! Jag ska ägna några ord åt det som ministern har upprepat och som alla socialdemokrater säger, nämligen att Sverige var i ett uselt skick när ni tog över och att Sverige nu går fantastiskt bra. Det beror egentligen på att ingen av era budgetar har gått igenom än.

Det är lite demagogi. Alliansen var duktig på att sköta ekonomin under en mycket djup finanskris. Man fick snurr på jobben med hjälp av jobbpolitiken, som nu blommar ut. Det är faktiskt inte er politik som blommar ut nu, utan det är åtta års alliansstyre och nio års budgetar som blommar ut. Nog om detta!

Jag tackar för tre debatter med landsbygdsministern. Jag uppskattar att han har kommit till kammaren och tänkt igenom mina synpunkter och frågor. Jag hoppas som sagt att de kan finnas med i ert arbete, och jag är mycket spänd på livsmedelsstrategin. Blir det en flopp eller blodigt allvar? Blir det någonting som vi kan samlas runt och som innehåller kraftfulla åtgärder? Det skulle vara nödvändigt och bra.

Jag instämmer helt i ministerns senaste inlägg om vad det betyder att svenska konsumenter väljer att köpa och prioritera miljö- och djurskydd. Det är oerhört viktigt.

Precis som ministern sa har det börjat bli snurr på kött och griskött. Det är jättebra. Det måste också bli snurr på ost. Importosten har ökat mycket. Köp svensk ost! Den är alldeles utmärkt. Då stöder man miljö- och djurskydd samt åkrar som betas av svenska kor och odlas av svenska bönder.

Här behövs en kraftsamling där även miljöorganisationer, handel, industri och konsumenter ställer upp och ger detta samlade budskap. Ta gärna initiativ i denna fråga, statsrådet Bucht.

Anf. 41 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S):

Herr talman! Under denna förmiddag har jag besvarat fem interpellationer som alla på något sätt har berört jordbruk och livsmedelssektorn. Den sista interpellationen gällde mjölkproduktionen. Det är viktiga diskussioner. Det är oerhört viktigt att det sker en diskussion och att vi tar ett helhetsgrepp om frågorna. Produktionen i Sverige måste ändras så att den ökar. Där är den nationella livsmedelsstrategin grunden. Jag hoppas att vi kan anta den i kammaren med ett gemensamt klubbslag där inte partipolitisk prestige styr utan tanken på Sveriges framtid.

I livsmedelsstrategin måste hela värdekedjan finnas med. Det gäller primärproduktionen, jordbruket, det kustnära fisket och annan produktion som finns inom växthusnäringen samt den stora och lilla livsmedelsindustrin. Alla måste finnas med. Det gäller dryckesindustrin. Den använder råvaror från svenskt jordbruk. 70 procent av råvarorna för livsmedels- och dryckesindustri hämtas från svensk primärproduktion. Det är fantastiskt med detta samband.

Handeln och akademien måste vara med så att vi kan ta fram nya intressanta produkter. Inte minst på mjölkområdet behövs nya intressanta produkter så att exporten kan öka.

Tack för en bra debatt!

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 6 Svar på interpellation 2015/16:533 om regionindelningens konsekvenser för USÖ och Örebro universitet

Anf. 42 Statsrådet GABRIEL WIKSTRÖM (S):

Herr talman! Lotta Olsson har frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta för att inte Indelningskommitténs förslag till storregioner ska slå undan benen för både den högspecialiserade sjukvården vid USÖ och läkarutbildningen vid Örebro universitet.

Låt mig inledningsvis påpeka att den kartbild som Indelningskommittén presenterade den 9 mars framför allt syftar till att utgöra ett underlag för fortsatt diskussion. Något färdigt förslag kommer inte att presenteras förrän tidigast den 30 juni i år. Jag har inte för avsikt att förekomma kommitténs slutliga förslag.

Det är dock min uppfattning att färre och starkare regioner är en viktig förutsättning för att svensk hälso- och sjukvård ska utvecklas på ett positivt sätt. Det är av stor vikt för att vi ska kunna upprätthålla och utveckla hög kompetens i alla delar av landet, och det är nödvändigt för att vi ska kunna uppnå en jämlik vård där alla patienter kan förvänta sig att kvaliteten och innehållet i vårderbjudandet ska vara på samma höga nivå oavsett var de är bosatta.

Vi ser i dag stora brister när det gäller landstingens kompetensförsörjning, vilket påverkar kvaliteten på den vård som erbjuds. Vi ser att landsting redan i dag har svårigheter att klara sina uppdrag såväl finansiellt som kvalitetsmässigt, och situationen riskerar att förvärras i takt med den demografiska utvecklingen.

Senast häromdagen presenterade Cancerfonden en prognos som visar på att samhällskostnaderna för cancer kan komma att fördubblas inom knappt 25 år. Svensk hälso- och sjukvård måste stå rustad och ha en långsiktig och hållbar struktur och organisation för framtiden.

På lång sikt bedömer jag därför att en regionalisering är nödvändig för att alla landets universitetssjukhus ska ha tillräckligt stort patientunderlag och utvecklingskraft för att kunna bedriva såväl högspecialiserad vård som läkarutbildning och forskning.

Anf. 43 LOTTA OLSSON (M):

Herr talman! Jag tackar så mycket för svaret, men tyvärr är det ett svar som inte gör mig lugn vad gäller Universitetssjukhuset Örebro och den högspecialiserade vården i Örebro. Svaret tog upp frågan om den regionala indelningen och dilemmat med små regioner på vissa håll i landet. Det är inte vad jag har frågat om.

Att bygga upp ett universitetssjukhus kräver mycket hög kompetens. Det kräver att många tycker att en ort är intressant att bo i. Man har först satsat en lång tid på att utbilda sig. Sedan ska man etablera familj, och barnen ska gå i skolan. Sedan ska man satsa på en karriär på ett universitetssjukhus. Det här är inte som att bygga en glasskiosk, utan det är fråga om många högkompetenta personer som satsar en stor del av sin karriär och sitt liv för att bosätta sig på en ort.

Det är enormt viktigt att man kan se att det finns en framtid och att man vet att det man satsar så starkt på har en vision framåt. En hotbild är naturligtvis om regionindelningar läggs om så att förutsättningarna förändras för bland annat den högspecialiserade vården. Läkarutbildning kan inte finnas på orter där det inte finns högspecialiserad vård.

I Örebro län och omgivande län har många positiva krafter kommit fram tack vare läkarutbildningen. Det finns ett ökat intresse för forskning och ett ökat intresse för att söka tjänster i närområdet – även om utbildningarna fortfarande inte riktigt är klara.

Lokala politiker i Örebro län har kritiserat alliansregeringen mycket därför att regeringen godkände att läkarutbildningen fick starta men inte skickade in tillräckligt mycket forskningspengar till universitetet. Det blir att tala med kluven tunga om man inte verkligen tydligt talar om att det är viktigt att Örebro universitet ska finnas kvar med läkarutbildningen och att den högspecialiserade vården ska finnas kvar i Örebro. Här tycker jag att socialdemokratin och ytterst ministern är svaret skyldiga. Frågan är viktig inte bara för Örebro, utan också Värmland med omnejd har stor nytta av den vården. Det här är något som folk bekymrar sig över.

Patientflöden byggs upp. Det kostar enormt mycket skattepengar och resurser att skapa bra vårdkedjor. Det tar lång tid att synka vårdkedjorna om de slås sönder. Det är alltifrån ambulanser som ska användas för att skicka hem människor efter en hjärtoperation till organisation av uppföljning av olika ingrepp på mottagningar. Det måste vara långsiktigt och riktigt gjort.

Örebro universitet har också fått renommé som ett av de bästa i världen bland de unga universiteten. Det är väldigt svårt, och det ligger väldigt mycket hårt arbete bakom att kunna ha så hög svansföring som universitetet.

Det finns ingenting som Sverige behöver mer än människor som vill satsa på utbildning och välutbildade människor som kan ta emot alla som kommer att behöva vård i framtiden. Vi vet ju att läkarbehovet inte kommer att minska framöver. Tvärtom kommer vi att behöva fler läkare i framtiden.

Anf. 44 Statsrådet GABRIEL WIKSTRÖM (S):

Herr talman! Att Lotta Olsson inte fick ett så utförligt svar som hon kanske hade önskat beror på att Indelningskommittén inte är klar med sitt arbete. Man har lämnat ett diskussionsunderlag i form av en karta, men när det gäller det slutgiltiga förslaget vet vi inte exakt hur det kommer att se ut.

Lotta Olsson tar upp flera aspekter som är viktiga att tänka på i arbetet med att bygga upp ett universitet och ett universitetssjukhus. Jag har stor respekt för att det är stora investeringar som måste till i form av både pengar och engagemang och naturligtvis i form av individuella åtaganden från dem som jobbar på universitetssjukhuset.

Lotta Olsson tar också upp flera positiva aspekter av just Örebro universitetssjukhus. Jag kan instämma i många av dem – jag har naturligtvis själv besökt en del av verksamheten, fått chans att prata med ledningen för universitetet och även träffat företrädare för universitetssjukhuset. Det är väldigt mycket spännande som pågår i Örebro.

Detta gör mig också väldigt trygg med att Örebro, oavsett vilken region man till syvende och sist kommer att hamna i, kommer att ta vara på de goda erfarenheter och det hårda arbete som har lagts ned på både universitetet och universitetssjukhuset.

Vi står ju inför en framtid där behovet av högspecialiserad vård inte kommer att bli mindre, där behovet av läkare inte kommer att bli mindre och där behovet av att det finns verksamhet i hela landet inte heller kommer att bli mindre. Jag är därför övertygad om att den framtida regionindelning som Örebro tillhör kommer att ta vara på de kvaliteter som finns hos Örebro universitet och Örebro universitetssjukhus.

Men det vore helt fel av mig att innan det finns ett slutgiltigt förslag på bordet kommentera vilka insatser som kan vara aktuella från statligt håll när det gäller både regionaliseringen och för den delen för universitet och universitetssjukhus som sådana.

Anf. 45 LOTTA OLSSON (M):

Herr talman! Nu kom ändå visionen om att universitetens roll är viktig fram. Det hördes inte alls i svaret, tyckte jag.

Jag måste tolka ministern som att Örebro universitet är ett av de universitet med läkarutbildning som ska få finnas kvar och att man kommer att ta hänsyn till det i regionindelningen. Då tycker jag att det är väldigt konstigt att inte Värmland finns med i det förslag som lagts fram.

I dag köps 40 procent av den högspecialiserade vården i Örebroregionen av Värmland, och Värmland är en viktig partner i att bygga läkarutbildningen. Mycket av den praktik man gör när man går sin läkarutbildning gör man i Värmland. Men Värmland har kanske ännu svårare än Örebro

län att rekrytera läkare, så jag tycker att det är viktigt för ministern att betänka att Värmland faktiskt behöver vara tillsammans med Örebro. Vi har ett långt samarbete.

Jag vill inte alls debattera regionindelningen, men man måste bygga på vad som faktiskt finns, på gamla välfungerande samarbetsformer och på vad som varit kraftfullt för att skapa den kompetens som finns.

Att Värmland ska komma med ser jag därför som en nödvändighet för att man ska kunna värna den här läkarutbildningen. För det är väl inte så att ministern vill ha färre läkarutbildningar eller färre orter där man utbildar läkare i Sverige? Det får jag verkligen hoppas, för det är inte vad vi behöver.

Det finns också nästan en solidarisk tanke med att vi i Sverige själva kan utbilda de läkare vi behöver. Ibland kan jag nästan skämmas på vårt lands vägnar för att vi importerar läkare för att kunna bemanna våra sjukhus och vårdcentraler i stället för att utbilda personer i landet. Det är ju ofta så att läkare från länder som behöver ha sina läkare kvar jobbar i Sverige i stället för att vara kvar i sitt hemland. Ett välfärdsland som Sverige ska kunna utbilda sina egna läkare.

Det är också så att många svenska studenter drömmer om att utbilda sig till det här yrket. De har tidigare inte kommit in på det eftersom det inte har funnits tillräckligt med utbildningsplatser för att säkra vårt behov av läkare framöver.

Det här är en viktig signal i regionindelningen. Det är inte bara att rita om kartan, utan alla funktioner när det gäller att säkra kompetens i högspecialiserad vård måste tas med i regionfrågan. Det är faktiskt den svåraste frågan. Att dra ett streck i landet är inte särskilt svårt, men att värna högspecialiserad verksamhet är enormt svårt. Det går snabbt att radera, men det är väldigt svårt att bygga upp igen. Det är inte säkert att det ens går, för om man inte ser någon framtid på en ort flyttar man nog inte dit om man har hög utbildning och möjlighet att skapa sig en bra framtid någon annanstans.

Titta alltså på den här kartan, och tänk till! Radera inte något som är så viktigt både för Sverige och för Örebroregionen och som väldigt många i vår del av landet väntar på att få ett säkert svar om för att veta hur de ska se på sin framtid.

Anf. 46 Statsrådet GABRIEL WIKSTRÖM (S):

Herr talman! Jag tycker att det är viktigt att gå tillbaka till varför vi har gått in i en process med att bilda färre men större regioner.

Det är delvis av de anledningar som jag angav i mitt svar – att hälso- och sjukvården står inför stora utmaningar där vi ser att behoven kommer att öka framöver och där vi behöver möta dessa på ett mycket mer rationellt och även samordnat sätt än tidigare.

Men framför allt handlar det om att vi tror att vi med färre men större enheter får en större samlad kunskapsmassa och att det blir lättare att möta stora utmaningar när man inte först behöver förhandla mellan många små landsting utan kan fatta strategiska beslut inom respektive regioner.

Prot. 2015/16:93
15 april

Svar på
interpellationer

Jag tror också att samarbetsytorna och möjligheten till samarbete mellan den regionala nivån och den statliga kommer att öka, liksom samarbetsmöjligheterna mellan de nya storregioner som bildas.

Utan att på något sätt föregripa utredningens förslag kan jag konstatera att det är klart att vi även i framtiden kommer att behöva komma överens mellan regionerna om att till exempel köpa och sälja högspecialiserad vård.

Det är klart att vi även framdeles kommer att behöva komma överens om hur man på bästa sätt kan se till att läkarutbildningen och andra vårdutbildningar har så bra förutsättningar som möjligt.

Vi har en situation i dag där en flaskhals är att hitta praktikplatser och liknande inom hälso- och sjukvården för de utbildningar som finns. Jag ser att möjligheterna till att hitta dessa platser snarast kommer att öka med färre men större regioner, som dessutom kan samarbeta med varandra i större utsträckning.

En del av de delar som Lotta Olsson ser som hot mot i det här fallet Örebro universitetssjukhus specifikt och kanske mot läkarutbildning generellt ser jag alltså som möjligheter att kunna ha läkarutbildning i hela landet och se till att studenterna kan komma igenom sin utbildning så snabbt som möjligt.

Det sker mycket spännande på det här området. Bland annat håller vi just nu på att se över hur läkarutbildningen skulle kunna förändras. Och det är klart att en förändrad läkarutbildning som ställer högre krav på kontinuerlig praktik under hela utbildningsperioden också kommer att kräva att det finns ett mycket nära samarbete mellan sjukvården å ena sidan och universiteten å andra sidan.

Anf. 47 LOTTA OLSSON (M):

Herr talman! Det är precis det här det handlar om – hur vi ska kunna värna att vi får ett modernt universitet som kan jobba på ett modernt sätt och har ett nytt tänkande.

Det är där Örebro universitet som ett av de unga universiteten har varit en bra föregångare. Vi ser att de unga universiteten är bra på det här. Då är det ju väldigt konstigt om man hotar någonting som faktiskt fungerar för att man vill att det ska fungera överallt.

Tvärtom borde vi se att detta är något som fungerar och som därför måste värnas. Hur värnar vi det som faktiskt fungerar, i stället för att måla med stora penseldrag utan att titta på sådant? Det man slår sönder om man inte värnar de fungerande universiteten kan ta många år att bygga upp. Det går snabbt att göra en förändring, men det tar väldigt lång tid att komma till rätta med sådant som blir fel.

Jag förstår inte varför man inte tar hänsyn till att Örebroregionen tillsammans med Värmland redan i dag har ett bra utbyte när det gäller utbildning och praktikplatser. Det vill man slå sönder, och man vill att vi ska se detta som en förbättring. Tvärtom har vi något i dag som vi vill värna. Om man nu förändrar det och gör på ett helt annat sätt kan vi inte se det som en förändring till det bättre. För regionindelningen ska väl ändå leda till något som är bättre och inte till något som inte fungerar? Det är ju de goda krafterna vi måste värna.

Anf. 48 Statsrådet GABRIEL WIKSTRÖM (S):

Herr talman! Jag tror att jag och Lotta Olsson kan vara helt överens på den punkten: Regionindelningen ska leda till att vi får kraftiga förbättringar, inte minst för hälso- och sjukvården.

Lotta Olsson sa också i ett tidigare inlägg att det inte räcker med att bara rita kartan. Det är just detta som är poängen. Vi behöver naturligtvis ta hänsyn till alla aspekter som en ny regionindelning innebär.

Jag vill dock än en gång påpeka att det förslag som Lotta Olsson hänvisar till är Indelningskommitténs utkast, som är tänkt att vara just ett diskussionsunderlag. Det slutgiltiga förslaget kommer den sista juni. Fram till dess tycker jag att det är bra med en debatt och en diskussion om regionaliseringens framtida möjligheter, men jag kan inte kommentera ett förslag som än så länge bara är ett diskussionsunderlag.

Tack för en bra debatt!

Överläggningen var härmed avslutad.

Prot. 2015/16:93
15 april

Svar på
interpellationer

§ 7 Bordläggning

Följande dokument anmälades och bordlades:

Skrivelser

2015/16:154 Riksrevisionens rapport om regional anpassning av arbetsmarknadsutbildning

2015/16:164 Riksrevisionens rapport om it-relaterad brottslighet

2015/16:165 Riksrevisionens rapport om ekonomiska risker för staten i fråga om gruvavfall

EU-dokument

KOM(2016) 202 Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av förordning (EU) nr 258/2014 om inrättande av ett unionsprogram till stöd för särskild verksamhet inom finansiell rapportering och revision för perioden 2014–20

§ 8 Anmälan om interpellationer

Följande interpellationer hade framställts:

den 14 april

2015/16:547 Nya kött- och mjölksubventioner

av *Jens Holm* (V)

till statsrådet *Sven-Erik Bucht* (S)

2015/16:548 LSS-utredningen

av *Carina Herrstedt* (SD)

till statsrådet *Åsa Regnér* (S)

2015/16:549 Fördjupat militärt samarbete med Finland

av *Kerstin Lundgren* (C)

till försvarsminister *Peter Hultqvist* (S)

2015/16:550 Kemikalieinspektionens uppdrag

av *Jonas Jacobsson Gjörtler* (M)

till klimat- och miljöminister Åsa Romson (MP)

2015/16:551 Spårbyte för asylsökande

av *Annika Qarlsson* (C)

till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

§ 9 Anmälan om frågor för skriftliga svar

Följande frågor för skriftliga svar hade framställts:

den 14 april

2015/16:1102 Hastigheter vid bärgning av fordon

av *Edward Riedl* (M)

till statsrådet Anna Johansson (S)

2015/16:1103 Orosanmälningar vid barnäktenskap

av *Mikael Cederbratt* (M)

till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2015/16:1104 Fastställande av faderskap för ofödda barn

av *Mikael Eskilandersson* (SD)

till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2015/16:1105 Inspektionen för vård och omsorg

av *Cecilia Widegren* (M)

till statsrådet Åsa Regnér (S)

2015/16:1106 Nya åtaganden i samband med EU:s avtal med Turkiet

av *Johan Forssell* (M)

till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2015/16:1107 Id-kontrollernas kostnad för Skåne

av *Boriana Åberg* (M)

till statsrådet Kristina Persson (S)

2015/16:1108 Lång väntan på organ

av *Cecilia Widegren* (M)

till statsrådet Gabriel Wikström (S)

2015/16:1109 Växtskyddsmedel i jordbruk och trädgårdsnäring

av *Anders Forsberg* (SD)

till klimat- och miljöminister Åsa Romson (MP)

2015/16:1110 Assisterad befruktning

av *Karin Rågsjö* (V)

till statsrådet Gabriel Wikström (S)

2015/16:1111 Naturbruksgymnasisters förutsättningar

av *Ann-Charlotte Hammar Johnsson* (M)

till statsrådet Aida Hadzialic (S)

2015/16:1112 Passhanteringen inom Polismyndigheten

av *Anders Hansson* (M)

till statsrådet Anders Ygeman (S)

Förhandlingarna leddes av förste vice talmannen.

Vid protokollet

ANDERS NORIN

/Olof Pilo

Innehållsförteckning

§ 1 Svar på interpellation 2015/16:509 om	
konkurrensförutsättningarna för svenska bönder.....	1
Anf. 1 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S).....	1
Anf. 2 JONAS JACOBSSON GJÖRTLER (M)	2
Anf. 3 STAFFAN DANIELSSON (C).....	3
Anf. 4 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S).....	4
Anf. 5 JONAS JACOBSSON GJÖRTLER (M)	5
Anf. 6 STAFFAN DANIELSSON (C).....	6
Anf. 7 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S).....	7
Anf. 8 JONAS JACOBSSON GJÖRTLER (M)	8
Anf. 9 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S).....	8
§ 2 Svar på interpellation 2015/16:516 om farliga	
bekämpningsmedel i frukt och grönt	9
Anf. 10 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S).....	9
Anf. 11 LARS TYSKLIND (L)	10
Anf. 12 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S).....	11
Anf. 13 LARS TYSKLIND (L)	11
Anf. 14 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S).....	12
Anf. 15 LARS TYSKLIND (L)	12
Anf. 16 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S).....	12
§ 3 Svar på interpellation 2015/16:524 om ökad	
konkurrenskraft genom livsmedelsstrategin	13
Anf. 17 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S).....	13
Anf. 18 STAFFAN DANIELSSON (C).....	14
Anf. 19 LARS TYSKLIND (L)	15
Anf. 20 JONAS JACOBSSON GJÖRTLER (M)	15
Anf. 21 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S).....	16
Anf. 22 STAFFAN DANIELSSON (C).....	18
Anf. 23 LARS TYSKLIND (L)	19
Anf. 24 JONAS JACOBSSON GJÖRTLER (M)	19
Anf. 25 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S).....	20
Anf. 26 STAFFAN DANIELSSON (C).....	21
Anf. 27 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S).....	21
§ 4 Svar på interpellation 2015/16:525 om det svenska	
jordbruket	22
Anf. 28 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S).....	22
Anf. 29 STAFFAN DANIELSSON (C).....	22
Anf. 30 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S).....	24
Anf. 31 STAFFAN DANIELSSON (C).....	24
Anf. 32 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S).....	25
Anf. 33 STAFFAN DANIELSSON (C).....	26
Anf. 34 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S).....	26
§ 5 Svar på interpellation 2015/16:526 om den svenska	
mjölnäringen.....	26
Anf. 35 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S).....	26
Anf. 36 STAFFAN DANIELSSON (C).....	27
Anf. 37 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S).....	28

Anf. 38 STAFFAN DANIELSSON (C).....	29	Prot. 2015/16:93
Anf. 39 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S).....	30	15 april
Anf. 40 STAFFAN DANIELSSON (C).....	31	
Anf. 41 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S).....	32	
§ 6 Svar på interpellation 2015/16:533 om regionindelningens		
konsekvenser för USÖ och Örebro universitet.....	32	
Anf. 42 Statsrådet GABRIEL WIKSTRÖM (S)	32	
Anf. 43 LOTTA OLSSON (M)	33	
Anf. 44 Statsrådet GABRIEL WIKSTRÖM (S)	34	
Anf. 45 LOTTA OLSSON (M)	34	
Anf. 46 Statsrådet GABRIEL WIKSTRÖM (S)	35	
Anf. 47 LOTTA OLSSON (M)	36	
Anf. 48 Statsrådet GABRIEL WIKSTRÖM (S)	37	
§ 7 Bordläggning.....	37	
§ 8 Anmälan om interpellationer.....	37	
§ 9 Anmälan om frågor för skriftliga svar.....	38	
§ 10 Kammaren åtskildes kl. 11.22.....	39	